

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ - ԻՍՐԱԵԼ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԶԵՐՄԱՑՈՒՄ

Յունաստանի նախագահ Քոսթա Սթեֆանիդուսը երկ Ժամանակ Իսրայել, ուր ան իր հանդիպումներում պիտի փորձե շեքմանցին Յունաստան - Իսրայել լարաբերությունները: Սթեֆանիդուսը չորս օրեայ արշավի վրա էր, որ առաջինը է յուն նախագահի մը կողմէ: Գուցանիչ է վերականգնել երկու երկրներում միջե լարաբերությունները, որոնք սառն ժամանակաշրջան մը բեկակոխած էին 1990-ին, երբ Իսրայել Թուրքիայ հետ զինուորական դաշինք մը կնքած էր: Երկու երկրներում միջե լարաբերությունները որոշ շեքմանցում արած էին, երբ Իսրայելի վարչապետ Բնիմին Գաբաթ եւ Յունաստանի պաշտպանութեան նախարար Ալքիս Ցոնացոփուլուս անցեալ Հոկտեմբերին երկարած գեղջին պաշտպանութեան եւ այլ մարզերու մէջ գործակցութեան համաձայնագիրը:

(ՌՈՅԹԸՐԶ)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Լիբանանեան խորհրդարանը Մայիս 11-ին միաձայնութեամբ ընդունեց բանաձեւ մը, որ կը ճանչնար ու կը դատաւարտէր Հայկական Ցեղասպանութիւնը եւ կը նկատէր, որ անոր միջազգային հանաչումը նախադաս է նմանօրինակ սեփական երկրի վրայ ժողովին կողմէ բուեարկուած այս որոշումը ունի բազմաշերտ իմաստ. ան մէկ կողմէ արդարութիւն կը կատարէ հայ ժողովուրդին եւ յատկապէս լիբանանահայութեան, եւ միւս կողմէ կը հաստատէ սկզբունք մը, որուն վրայ կը կառուցուին լիբանանեան ազգային ինքնութիւնը ներկայացնող արժեքները եւ Լիբանանի քաղաքական ու ընկերային հանգանակը: Խորհրդարանին այս որոշումը միաժամանակ կը ցոյցանէ Լիբանանը կազմող տարբեր իմբարուումներուն եւ ուժերուն միջե գործակցութեան կամքը, նաեւ՝ երկրի ղեկավարութեան գիտակցութիւնը՝ ազգային շահերուն եւ ռազմավարութեան:

Արդարեւ, ճանչնալ եւ դատաւարտել Հայկական Ցեղասպանութիւնը կը նշանակէ ոչ միայն արժեւորել ճշմարտութիւնը եւ արդարութիւնը, այլեւ ճիշդ գնահատել անցեալին թէ այսօր Լիբանանի ազգային, քաղաքական եւ ընկերային կեանքին մէջ լիբանանահայ համայնքին ունեցած լարայատուկ դերը եւ նպատակը:

Անհրաժեշտ է ընդգծել, որ Եղեռնի արհաւիրքէն ճողողած հայ որբերուն անհատական, ընկերային եւ համայնքային վերականգնումը տեղի ունեցաւ զանոնք գրկաբաց հիւրընկալող արաբ ժողովուրդին զարթոնքին եւ վերելքին զուգահեռ ընթացքով: Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, հիւժուած եւ կիսամեռ հայ զարկապետները գտան ստոյնապատ գնդակներու եւ լայնահաս մարդկանց անթիւն: Թըրքական լուծին տակ տառապած արաբ ժողովուրդը ճիշդ գնահատեց բռնագաղթի եւ հաւաքական

բնաջնջումի երկարկուած հալածութեան վիճակը եւ առաջին օրէն նեղուկ կանգնեցաւ եւրոպական հարաւաճելու խելակարգի հայ բեկորներուն: Անգանահատելի պէտք է նկատուի այս սերը եւ հնգամութիւնը, զորս հայերը գտան արաբ ժողովուրդներուն եւ իշխանութիւններուն մօտ. միւս կողմէ ընդգծելի էր նաեւ հայկական նորակազմ ընտանիքներուն եւ համայնքներուն հաւատարմութիւնը նկարկող երկիրներուն շահերուն եւ մտնաւանդ արաբական դատին նկատմամբ:

Իր չորս հազարամեայ հայրենի հողերէն բռնի վտարուած եւ պետականօրէն կազմակերպուած Ցեղասպանութեան ենթարկուած հայութիւնը լաւ կը գիտակցէր հայրենիքին, ազատութեան եւ արդարութեան արժեքներուն, ինչպէս նաեւ ազգային ազատագրական պայքարին դերն ու տեղը Սուրիոյ եւ Լիբանանի ազգային - պետական ռազմավարութեան մէջ: Հետեւաբար այս շրջանին պատմութեան տարբեր հանգրուաններուն եւ յատկապէս լիբանանեան քաղաքացիական պատերազմին ընթացքին հայութեան որդեգրած կեցուածքները եղան համապատասխան արաբական դատին շահերուն: Հայութիւնը յստակօրէն տեսաւ Լիբանանի ամբողջականութեան պահպանումին կեանական անհրաժեշտութիւնը. ան միասնական խօսքով ու գործով նեղուկ կանգնեցաւ երկրի քաղաքական անհատականութեան անխաբար պահպանումին: Հետեւողական կերպով կեդրոնական իշխանութեան ամբողջականութեան պահպանումը լիբանանահայութիւնը եւ անոր պետական մեթոդները մերժեցին ներքաշույլ տարանջատող եւ քայքայող հասարակութիւն մէջ եւ եղան շատագուր միջնամայնաբանի եւ միջքաղաքացիական երկխօսութեան համագործակցութեան:

Միւս կողմէ, գիտակից՝ Սուրիոյ եւ Լիբանանի ռազմավարական կապերուն եւ լարաբերութիւններուն, հայութիւնը եղաւ անշեղ պաշտպան երկու երկրներում միջե սերտ գործակցութեան ընդդէմ՝ իսրայելեան բշլամի ստորաբաժնիներուն եւ բուրք - իսրայելեան դաւադիր դաշինքին: Պէտք է շեշտել, որ հայ եւ արաբ ժողովուրդները կը գտնուին նույն պատկերացումներով, ընդդէմ հասարակաց նույն բշլամիին, Միջին Արեւելքը ստրկացնելու եւ անոր հարստութիւնը շահագործելու ուժերուն, Թուրքիայ եւ Իսրայելի ռազմավարական առանցքին:

Այսպէս հայ եւ արաբ ժողովուրդներուն դատերուն միջե կ'առաջանայ ռազմավարական սերտ կապ եւ փոխներգործութիւն: Այս իմաստով եւս լիբանանեան խորհրդարանի կողմէ Հայկական Ցեղասպանութեան հանաչումը կ'անցնի անհրաժեշտ լիբանանական եւ արաբամիտ կեցուածքէն ու կը զբոսնէ ռազմաքաղաքական մակարդակ: Պէտք է գիտակցիլ այս որոշումին պատմական կարեւորութեան ոչ միայն իբրեւ Լիբանանի կողմէ դրական գնահատանք՝ լիբանանահայութեան, այլ իբրեւ առաջին քայլ դեպի քաղաքական սերտ գործակցութիւն հայ եւ արաբ դատերուն եւ զանոնք առաջ տանող ուժերուն միջե:

ԻՍՐԱԵԼԱՅԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՂԵՍՏԻՆՅԻ ՅՈՒՅԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ ԲԱՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԶԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ ԱՅՈՐՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ԵՒ ԿԱԶԱՅԻ ՄԷՋ

Իսրայելեան ուժերուն եւ պաղեստինցի բանտարկեալներուն ապստարակուած պահանջող արաբ ցուցարարներուն միջե բախումները շարունակուեցան շաբաթավերջին, Այսրյորդանանի եւ Կապալի մէջ:



Վիրաւոր պաղեստինցի մը օժանդակութիւն կը ստանայ:

Ալ Կապալի մէջ յայտնեցին, որ իսրայելացի պիստոլները ձգախօսեցին փամփուշտներ արձակեցին պաղեստինցի ցուցարարներուն վրայ՝ 12 հոգի վիրաւորելով Կապալի մէջ գտնուող Նեցարիմ բնակեցման վայրին մօտ: Վիրաւորներուն կարգին է 12 տարեկան

մանչուկ մը: Ցուցարարները կը պահանջէն ապստարակուած մօտաւորապէս 1650

պաղեստինցիներու, որոնք իսրայելեան բանտերուն մէջ կը գտնուին: Միւսումնային պահուն, պաղեստինցի ցուցարարները կը նշեին նաեւ պաղեստինեան «աղէտիւն»՝ Իսրայելի հիմնադրութեան 52ամեակը:

Ալ Կապալի մէջ յայտնեցին նաեւ, որ պաղեստինցի ցուցարարները (մեծ մասամբ պատանիներ ու երիտասարդներ) քարեր կը նետէին Նեցարիմի

ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԴԻՒՆՔ՝ ԶԵՏԵՒՈՂԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

Հայաստանի Ազգային պաղեստինցի կառուցման քաղաքական լուրերու «Հայուր» լայնազորին բողոքակցը երեկ հեռաձայնային կապի մէջ մտաւ հայկական երեսփոխանական պալատի ներկայացուցիչ Սեդրուհի Յովսէփեանին հետ, որ խօսեցաւ լիբանանեան խորհրդարանին կողմէ Հայկական Ցեղասպանութեան հանաչման ու դատաւարտման որոշումին գործընթացին մասին:

Երեսփոխան Յովսէփեան լայնուց, որ Հ. Յ. Կ. Լիբանանի Կեդրոնական Կոմիտէն եւ հայկական երեսփոխանական պալատը ներկայացուցին բանաձեւը խորհրդարանի նախագահ Նեպիլի Պըրրիի, որ ներկայացուց խորհրդարանի նիստին:

Երեսփոխան Յովսէփեան նշեց, որ այս յաշտութիւնը արդիւնքն էր տարիներու վրայ երկարող աշխատանքներու, որոնք տարուած էին Հայ Իստի յանձնախումբերու կողմէ. Հ. Յ. Կ. Լիբանանի Կեդրոնական Կոմիտէներու վերահսկողութեամբ եւ թեւաբար քայլով ու հայկական երեսփոխանական պալատի հետապնդումով:

Հ.Ս.Ը.Մ. ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԶԵՆԱԳԻՐԸ՝ ՆԵՊԻՅ ՊԵՐՐԻԻ

Հ.Ս.Ը.Մ.ի Շրջանային վարչութիւնը կ'ողջունէ յիւրանանեան խորհրդարանին կողմէ Հայկական Ցեղասպանութեան ճանաչումը եւ դատաւարտումը եւ իր խոր գնահատանքը յայտնելով կր ճատատակ, որ Հայ ժողովուրդը չի մոռնար Լիբանանի շնորհած բարիքները: Լիբանանահայ բոլոր պիտի մնան օրինակելի քաղաքացիներ:

Հայկական Ցեղասպանութեան ճանաչումը եւ դատաւարտումը ապագայը է յիւրանանեան - հայկական բարեկամութեան: Հայութիւնը կ'ակնկալէ, որ այս ճանաչումը դուռ բանայ արաբական նոյնանման բանաձեւերուն: Վերջապէս շնորհակալութիւն կը յայտնենք յիւրանանեան խորհրդարանի նախագահ Նեպիլ Պըրրիի եւ մեր բոլոր կարեւորութիւնները ի սպաս կը դնենք Լիբանանի վերելքին ու բարգաւաճման:

Հ. Յ. Կ. ԼԵՄԻ ՆԵՊԻՅԻՐԸ

Լիբանանեան խորհրդարանի նախագահ Նեպիլ Պըրրի եւ երեսփոխանները, Հ. Յ. Կ. Լիբանանի Երեսփոխանական Միութեան անունով մեր երախտագիտութիւնը կը յայտնենք ձեզի ձեր քաջ կեցուածքին համար, որ արտապայտեցիկ ճանչնալով եւ դատաւարտելով 1915ի Հայկական Ցեղասպանութիւնը, որուն գոհ գացին մէկ կողմէ միայն Հայեր: Այս որոշումը կը փաստէ, թէ յիւրանանեան խորհրդարանը միշտ գործվող կը կանգնի ոտնակոխուած ժողովուրդներու իրաւունքներուն: Կեցցե՛ք եւ կեցցե՛ք Լիբանանը:

Լիբանանի խորհրդարանի նախագահ Նեպիլ Պըրրի եւ երեսփոխանները, Շնորհակալութիւն կը յայտնենք ձեզի Հայկական Ցեղասպանութիւնը ճանաչելու ձեր յանդուգն որոշումին համար, ժամանակամիջոցի մը մէջ, ուր իրաւունքները կը կորսուին: Կը մաղթենք, որ այս ճանաչումը բոլոր գոհացում բոլոր անոնց, որոնք կ'ոտնակոխեն ժողովուրդներու գոյատեւելու իրաւունքը:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՔՈԶԱՐԵԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԸ

Հայաստանի նախագահ Ռոպրթ Քոչարեան Շաբաթ օր կառավարութեան ներկայացուց նոր նշանակուած վարչապետ Անդրանիկ Մարգարեանը:

Իր խօսքին մէջ նախագահ Քոչարեան նշեց, որ վարչապետը նշանակուեցաւ եւ այսուհետեւ աւելի մեծ ուղղորդութիւն պէտք է դարձուի տնտեսական հարցերու լուծման, վարելով աշխուժ, նոյնիսկ «յարձակողական տնտեսական քաղաքականութիւն մը»:

Նախագահ Քոչարեան ըսաւ, որ ինք առաջարկած է վարչապետութեան թեկնածուի երկու տարրերակ: Առաջինը՝ վարչապետ կ'ըլլայ քաղաքական մեծամասնութեան առաջնորդը, այսինքն՝ Հանրապետական կուսակցութեան ղեկավարը, որովհետեւ մէկ տարի առաջ տեղի ունեցած ընտրութիւններուն իրրեւ արդիւնք ստեղծուած իրավիճակը անհրաժեշտ էր պահպանել: Ասիկա կ'ենթադրուի, որ բոլորին առջե կուսակցութիւնը կը ստանձնէր պատասխանատուութիւն, իսկ կառավարութիւնը կարելիութիւն կ'ունենար աշխատելու Ազգային

Շաբ.թ. էջ 10

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԻՆ ԵՒ ԱՐԱՄ Ա. ԻՆ ԵՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ՝ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ. կաթողիկոս շնորհաւորական նամակ մը յղեց Հայաստանի նոր նշանակուած վարչապետ Անդրանիկ Մարգարեանին:

Շնորհաւորելով նոր նշանակուած վարչապետը, Գարեգին Բ. Ա. Մարգարեանին կը մաղթէ կորով եւ եռանդ, անընդհատ յաջողութիւններ բարձր եւ պատասխանատու այդ պաշտօնին մէջ՝ Հայրենիքի շինութեան եւ ժողովուրդի բարօրութեան համար:

Արամ Ա. կաթողիկոս, իր կարգին, շնորհաւորական նամակ մը յղեց Հայաստանի նոր նշանակուած վարչապետ Անդրանիկ Մարգարեանին:

Շնորհաւորելով նոր վարչապետը, Արամ Ա. կը մաղթէ, որ Ա. Մարգարեան կարենայ արդարացի իրեն նկատմամբ ցուցաբերուած այս վստահութիւնը:

Արամ Ա. կը նշէ, որ Հայրենիք մարտահրաւրեւներու դիմաց կը պայքարէ: «Հայաստանի ժողովուրդը մեծակրեւկայութիւններ ունի հայրենի պետութեան: Մեր սպասումն է, որ Հայաստանի նախագահին՝ Ռոպրթ Քոչարեանին հետ ձեր գործունէութիւնը բոլոր ներդաշնակ եւ հիմնուած փոխադարձ վստահութեան վրայ: Նման գործունէութիւն մը միայն կրնայ դառնայ արդիւնաւէտ ու հայրենաշէն», կը յայտնէ Արամ Ա. կաթողիկոս:

ԱՐԱՄ Ա. ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՌՈՒՍԻՅԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻԶԸ

Երեկ առաւօտ Արամ Ա. կաթողիկոս ընդունեց այցելութիւնը Ռուս Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ Ալեքսան Ելիսկոպոսին, որ վեհափառին փոխանցեց Ռուսիոյ Ալեքսի Բ. պատրիարքին ողջունները: Վեհափառը, իր կարգին, կարեւորութեամբ ընդգծեց Մեծի Տանն Կլիկիկոյ կաթողիկոսութեան եւ Ռուս Եկեղեցւոյ միջե փոխարաբերութեան ու գործակցութեան կարեւորութիւնը՝ թէ Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդի շրջագծէն ներս եւ թէ Միջին Արեւելքի մէջ: Վեհափառը ընդունեց նաեւ այցելութիւնը Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան ընդհանուր քարտուղար Քոֆի Անանի պատրիարք Աննոն Սեանին: Սեան Լիբանան կը գտնուի հարաւային Լիբանանի անհնուած հարցերու գծով խորհրդակցութիւններ ունենալու համար պետական անձնատուութիւններու հետ:

Նախագահութեամբ
ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ
ՏԻԿԻՆ ԱՆՏՐԷ ԷՄԻԼ ԼԱՀՈՒՏԻ

Հովանաւորութեամբ՝
Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

Ներկայութեամբ՝
ՏԻԿԻՆ ՄԱՐՕ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ
Առնեապետութիւն ԼՍՄԻ Կեդրոնական Վարչութեան

Լ. Օ. ԽԱԶԻ ՀԻՄՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ 70ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԳԻՍՈՒԹԻՒՆ

Տեղի կ'ունենայ Երեքշաբթի, 16 Մայիս 2000-ին, երեկոյան ժամը 7:00-ին, ԵՌՆԵՍՏՔՕՄԻ պալատին մէջ:

ՄԱՆՍՕՐ - Փոխադրամիջոցը՝ երբ ու դարձ ապահովուած. սակ իւրաքանչիւր անձի 1500 լ. սակի: Մեկնում՝ երեկոյան ժամը 6-ին «Մաղոյեան» կեդրոնէն:

ՔՈՏԻ ԱՆԱՆԻ ՅՂԵՅԻՆՔ ԼԻՔԱՆԱՆ ԱՅՅԵԼԵԼՈՒ ՀՐԱԻԵՐ ՄԸ

ՅԱՅՏՆԵՅ ՀՐԱ

Վարչապետ Սեյիմ Հրս երկն հաստատեց իրանան-
եան օրաթերթի մը երկկուսան համարին մէջ յոյս տեսած
այն յուրը, թէ Լիբանան երեք օր առաջ հրաւեր մը
ուղղած է ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Քոֆի Անանի,
Պէյրուսի աջակցելու եւ քննարկելու իսրայէլեան ուժերու
Լիբանանէն հեռացումին առնչութեամբ Լիբանանի կեց-
ածքը, բայց ցարդ պատասխան չէ ստացած:

Վարչապետ Հրս ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդի
Հինգ մնայուն անդամներուն՝ Միացեալ Նահանգներու,
Ռուսիոյ, Ֆրանսայի, Բրիտանիոյ եւ Չինաստանի դես-
պանները այսօր հրաւիրեց հանդիպումի մը, որ պիտի
կանխէ ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդի այն ժողովը,
որուն ընթացքին պիտի քննարկուի այն առնչութեամբ
ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Քոֆի Անանի տեղեկա-
ցիրը:

Վարչապետարանի դիւանը Շարաթ օր հաղորդագ-
րութեամբ մը յայտարարեց, որ Հրս այս երկուշաբթի օր
սովորականին պէս պիտի չկարենայ ընդունել երեսփո-
խաներու այցելութիւնները, անկեկայ ժամադրու-
թիւններու պատճառով:

ՏԱՐԵՇԻ ԵՒ ԱՊՏԵԼ ՄԵԿԻՏԻ
ՀԵՏ ԽՈՐՀՐԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հրս Շարաթ օր հեռաձայնեց Սուրիոյ արտաքին գոր-
ծոց նախարար Ֆարուք Շարէհի, եւ անոր հետ քննար-
կեց չըջանալիս գարգացումներն ու Լիբանանի կողմէ
ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարին յղուած պաշտօնական
յուշագիրը, ուր կ'ընդգծուի, թէ Մագարէ՛՛ Շրպաան
Լիբանանի պատկանող շրջան է եւ իսրայէլ պէտք է
հեռանայ նաեւ այդ շրջանէն:

Հրս նաեւ հեռաձայնեց Արաբական Լիգայի ընդհա-
նուր քարտուղար Իսմաթ Ապտէլ Մէկիտի եւ անոր ներ-
կայացուց նոյն հարցը, աւելցնելով, որ Լիգային մէջ
Լիբանանի ներկայացուցիչը պիտի ներկայացնէ յուշա-
գիրին պատճէնը, ինչը թուի անկէ օրինակներ ներկա-
յացնել Լիգայի միւս անդամներուն:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Շարաթ օր, վարչապետարանէն մեկնած պահուել Հրս
ըսաւ, որ ՄԱԿի յղուած է յուշագիր մը, որ կը ներկայացու-
նէ Մագարէ՛՛ Շրպաանի գծով Լիբանանի կեցուածքը եւ
վաւերաթուղթեր, որոնք կ'ապացուցեն, թէ անոնք են
թափաքան իրանանեան գերիշխանութեան եւ անվիճելի
է անոնց պատկանելիութիւնը: Հրս կը պատասխանէր
այն հարցումին, թէ Նիւ Եորք պիտի երթա՞յ Ապահովու-
թեան Խորհուրդի ժողովին պաշտպանելու Մագարէ՛՛
Շրպաանի վերաբերեալ Լիբանանի իրաւունքը:

Վարչապետը վերահաստատեց, թէ Մագարէ՛՛ Շր-
պաան չընդգրկուի իսրայէլեան հեռացում մը ՄԱԿի թիւ 425
որոշումին համապատասխան չի՛նկատեր, այլ ուժերու

վերադասարում, որովհետեւ այլ որոշումին նախ-
տեսուածին պէս իրանանեան բոլոր հողերէն հեռացում
կատարած պիտի չըլլայ: «Լիբանան կը պահանջէ բո-
ւնագրուած ուժերու ամբողջական հեռացում, ՄԱԿի
թիւ 425 որոշումին հիմամբ, Լիբանանի բոլոր հողերէն,
ներառեալ Մագարէ՛՛ Շրպաանը», եզրակացուց ան:

ԼԻՔԱՆԱՆ ՀՐԱԺԵՏ ՏՈՒՄ ՌԵՍՈՆ ԷՏՏԻ



Էտտէի դագաղը ուսամբարձ կը փոխադրուի:

Լիբանան երէկ հրա-
ժեշտ տուա Ռէմուն Էտ-
տէի: Արարողութիւնը
տեղի ունեցաւ Պէյրու-
թի Մար ժըրմու Կէ-
ղեցոյ մէջ. հանդիսա-
պետութեամբ Նաւարայ-
լա Սֆէյր պատրիար-
քին:

Ներկայ էղան
խորհրդարանի նախա-
գահ Նեպիի Պըրրի,
հանրապետութեան
նախագահ Կօր. Էմիլ
Լահուտի ներկայացու-
ցիչի հանգամանքով:
Նաեւ ներկայ էին վար-
չապետ Սեյիմ Հրս,
նախկին նախագահ-
ներ Էլիաս Տըրուտի եւ
Շարլ Հըլու, խորհրդա-
րանի նախկին նախա-

գահ Հուսէյն Հուսէյնի,
նախկին վարչապետ-
ներ Ռաշիւ Սոլի եւ
Ամին Հաֆէյ, նախա-

ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՀԱՐՈՒԱԾԷ

Իսրայէլեան օդուժը երէկ առաւօտ յարձակումներ
գործեց Չըլլայի եւ Քըլիայի շրջակայքին վրայ, իսկ
հրետանին ուժերով ընդհատեց Գօտիին սահմա-
նակից բազմաթիւ շրջաններ:

Գիմարութիւնը երէկ հարուածեց Այն Քընիա, Թէյր
Հարֆա, Գիր Քալլայի, Թիպէի դիրքերն ու Հուլայի
մօտ գտնուող բնակավայրեր:

Միւս կողմէ, Ալգային Լրատու գործակալութիւնը
հաղորդեց, թէ իսրայէլեան ուժերը սկսած են յետեան
ուժերու ծանր վեճերը հաւաքել Մաժիտիէ շրջանի մէկ
դաշտին մէջ, ցարդ հաւաքուած է 130 հրատայի, 6 զի-
նտորակա թեւակաւոր եւ հիշու 155 մ. սոց թնդաւոր:
Իսրայէլեան ուժերը նաեւ սկսած են Մաժիտայնի
իրենց զօրանցի մէջ գտնուող փաստաթուղթերուն ու
թղթածրարներուն փոխադրութիւնն ու ամբողջացու-
ցած Այշէի եւ Ռիհանի իրենց դիրքերուն սարքերը
քակելու աշխատանքը:

ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎ

Իսրայէլեան կառավարութիւնը երէկուան իր ժողո-
վին շարունակեց քննարկուել իր ուժերու Լիբանանէն
հեռացումին կապուած հարցերուն, եւ վարչապետ
Էտտէ Պարաք ժողովին ներկայացուց այս հարցին վե-
րաբերեալ քաղաքական տեղեկագիր մը:

Իսրայէլեան ճայնափոխը ըսաւ, որ վերջին շաբաթ-
ներուն բազմաթիւ առիթներով արծարծուած է այդ հե-
ռացումը կանխագէտը հարցը, մեկնելով այն իրողու-
թեան, թէ այդ ուժերու ներկայութիւնը, ոչ մէկ առիթն
կու տայ:

Բարձրաստիճան սպայ մը յայտնած է, թէ կառավա-
րութիւնը բանակի հրամանատարութեան պատանշած
է պատրաստ ըլլալ նման հարանականութեան մը:
ՀԸՁՊԱԼԼԱՅԻ ԿԵՏՈՒԱԾԷ

Հըրպայա երէկ յանձն առաւ աշխատանք տանիլ
ապահովելու համար ներքինը մէկն յետեան զինու-
թիւնը, որ կը սպաննէ իսրայէլացի մը կամ միլիտներուն մէջ
իր մեծաւորը:

«Վերջին առիթ» կոչուած այս միջոցին հիմամբ, Հըր-
պայա այդպիսի քայլ առնելէ ետք բնագրաւեալ գօ-
տիէն փախուտ տուած յետեան զինուորականներուն ապա-
հովելու համար ոչ մէկ ճիգ պիտի չընայ, ըսաւ Հըրպայ-
լայի փոխ ընդհանուր քարտուղար շէյխ Նալիմ Քասէն:
«Մահմանաւին գօտիին մէջ հարցերու մասին խօս-
քերը անընդունելի են, եւ ժեղ պիտի օրինակը կ'ապա-
ցուցէ, թէ ոչ ՄԱԿի ոչ մը ամբողջական իրաւացի պաշտ-
պաններու ինքնակալութեան պէտք ունիք», ըսաւ ան:

ԱՐՑԱԽԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՆ ՖՈՆՏԻՆ

• Կարօ Թիւրքմենեանի ընդ Արփի Թագուսեանի
նշանախօսութեան առիթով
Ազգային Առաջնորդարանի պաշտօնէութեան կողմէ
20 ամ. տոյար

Հ. Մ. Ը. Մ. ԺՏԷՅՏԷԻ
ՄԱՍՆԱԳԻՒՂ

ԱՆԳԱՄԱԿԱՆ ԸՆԳՀ. ԺՈՂՈՎ (Բ. ՆԻՍ)

Տեղի կ'ունենայ Երեքշաբթի, 16 Մայիս
2000, երեկոյեան ժամը 8:00ին. Լ. Օ. Խաչի
Մար Ետտէֆի «Անահիթ» մասնաճիւղի
ակումբին մէջ:

ԾԱՆՕԹ.- Ժամը 8:30ին, ներկաներուն
թիւր մեծամասնութիւն պիտի նկատուի:
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ԹԻԻ ԵՒ ՎՃԱՐՈՒՄԻ ԲԱՅԱՌԻԿ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հարցոյցեան Վիլլաներ Մըգգեթի ձեւաբանի
կից: Ցանճուցեմ եւ արձանագրութիւն կ'ըլլան
այս օրուրէն սկսեալ:
Անոնք, որոնք գցած են այս վիլլաներէն, կըր-
նան գրասենեակս հանգիյիլ արձանագրութեան
գործողութիւններուն համար: Կայուածագիր-
ները պատրաստ են: Հեռ. 03-609230: Գրասե-
նակի ժամեր՝ ժամը 10:00էն 2:00:

Կ ՀԱՐՊՈՅԵԱՆ

ԻՍՐԱՅԷԼ ՀՀԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ ԶԻՆԱԹԱՓ ՊԻՏԻ ՉԸՆԷ

Իսրայէլի պաշտպանութեան փոխ նախարար Էֆրա-
յիմ Մնէ՛՛ Երէկ յայտարարեց, որ Իսրայէլ կը մերժէ
գինաթափ ընել յահտեան միլիտները, այնքան տեսն, որ
երաշխիքներ չէ ստացած այդ միլիտներու անդամնե-
րուն անվտանգութեան համար:

Իսրայէլեան ճայնափոխութիւնը տրուած հարցազրոյցի
մը մէջ Մնէ՛՛ ըսաւ, որ այդ ուժերը պէտք է պահեն
ինքնապաշտպանութեան իրենց կարողութիւնը, որով-
հետեւ իրանանեան կառավարութեան նման երաշխիք-
ներ չեն ստացած, մասնաւոր, որ պէտք է ապրին Հըր-
պայալի կողքին:

Իսրայէլացի պաշտօնատարը հաստատեց, որ յատ-
եան ուժերը դժուար պայմաններու մէջ են, որովհետեւ
ոչ ոք գիտէ, թէ ճիշդ ի՛նչ պիտի պատահի Յուլիոսէն ետք,
իսրայէլեան ուժերու Լիբանանէն հեռացումէն ետք:

«Իսրայէլ վճռած է մինչեւ Յուլիոս հեռանալ մինչեւ
1923ի սահմաններ», վերահաստատեց ան, հաստատե-
լով, որ քաղաքական ճակատամարտ մը կը մղուի, որով-
հետեւ Սուրիա Լիբանանի միջոցաւ չափապանցուած,
անհաւատալի եւ անընդունելի պայմաններ դրած է:

ՍԻՐԵԼԻ ԸՆԹԵՐՅՈՂ

ԼՕՍԻ Շրջանային վարչութեան առողջա-
պահական լանձնախումբը եւ «Ա. Պուլլուրճե-
ան» ընկերաբժշկական կեդրոնի նախապ-
գուշական բաժանմունքը անցեալ տարեշրջ-
անին կազմակերպեցին 5 օրոյց - դասախօ-
սութիւններ՝ «Հասկանաք Մեր Զաւակներու
Հոգեկան Աշխարհը» խորագրով, որոնք կը
վերլուծեն երեխաներու հոգեկան հարցերը:
Հաստատւով, որ հոգեկան առողջութիւնը
ֆիզիքական առողջութեան նպաստող կարե-
ւորագոյն ապահովութիւնն է, այս տարի
ես կազմակերպած ենք 7 հոգեբանական դա-
սախօսութիւններ, որոնք կը վերաբերին ըն-
տանիքի բոլոր անդամներուն:
Առ այդ, ձեզ կը հրաւիրենք ներկայ գտնու-
ելու շարքի հինգերորդ հանդիպումին:

ՆԻՍ՝ «ԵՐԲ ԸՆՏԱՆԻՔԸ ԿԸ ԿՈՐՍՆՅՆԷ ԻՐ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ ՄԵԿԸ»

Դասախօսուի՛ր՝
ՏԻԿԻՆ ԿԱՐԻՆ ՉՈՂՐԱՊԵԱՆ (հոգեբան)

Դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ
Չորեքշաբթի, 17 Մայիս 2000ին, տաւուտեան
ժամը 10:00ին, «Ա. Պուլլուրճեան» ընկերաբժշ-
կական կեդրոնի «Թանուկեան» սրահին մէջ:

ԼՕՍԻ ՇՐՁԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
ԱՌՈՂՁԱՊԱՀԱԿԱՆ ՅԱՆՉՆԱՆՈՒՄԲ
ԵՒ
ԼՕՍԻ «Ա. ՊՈՒԼՂՈՒՐՃԵԱՆ»
ԸՆԿԵՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ
ՆԱԽԱՉՈՒՇԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆԸ

Յ. Գ. Ուշադրութիւն: Դասախօսական շար-
քի մասնակցողներուն առիթ պիտի տրուի
իրենց հարցերը ներկայացնելու եւ ստանա-
լու մասնագիտական համապատասխան
ցուցումները:

ՎԱՆԱՅ ՉԱՅՆ ՎԱՆԱՅ ՉԱՅՆ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐՈՒՄՆ ԿԱՅՏԱԳԻՐԸ

6:30	-	Բացում
F	6:35	- Բարի լոյս
M	7:00	- Հայկական եւ օտար մեղմ երգեր
	8:00	- Օրուան յայտագրի ընթերցում
9	8:15	- Տեղական մամուլի խորագիրներու ընթերցում
4	8:30	- Հայերէն լուրեր
-	8:40	- Օդերեւոյթ
7	8:45	- Ինչ կ'ըսեն աստղերը
	9:00	- Հայկական խառն երգեր
M	9:30	- Թոյշք
h	10:00	- Սակարան
Z	10:30	- Արաբերէն լուրեր
	10:45	- Արաբերէն երգեր
ետ.	11:00	- Առողջապահական
2	11:30	- Հեղինակային
4	12:00	- Շահանդուխտի հետ
4	12:15	- Կուլիտասեան երգեր
1	12:30	- Հայերէն լուրեր
2	13:00	- Սակարան
7	13:10	- Ալգային յեղափոխական երգեր
2	14:30	- Արաբերէն լուրեր
-	15:00	- Արաբերէն յայտագիր
2	16:30	- Արաբերէն լուրեր
4	16:40	- Հանդիպում
1	18:00	- Տաղարան
1	18:30	- Հայերէն լուրեր
9	18:40	- Հայերէն լուրեր
9	20:30	- Ըսթրատային
	22:30	- Պատուէր
	00:30	- Փակում

ՂԱՏԱՆԱԶՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԶՆՋԷ ՍՈՒՐԱՏ ԹՈՓԱԼԵԱՆԻ ՂԵՍ ԱՆԱԲԵԿՉՈՒԹԵԱՆ ՍԵՂԱՂՐԱՆԸ

Մուրատ Թոփալեանի պաշտպան յանձնախումբը կը հաղորդէ, թէ Հինգշաբթի 11 Մայիսին Թոփալեանի պաշտպանութեան ճիգերը կարելոր հանգրուանի մը յանգեցան, երբ դատախազութիւնը ջնջեց անոր ուղղուած անաբեկչութեան եւ դատախազութեան անբաստանութիւնները: Միւս կողմէ, Մուրատ Թոփալեան ինքզինք յանցաւոր անկատեց ապօրինի կերպով պայթուցիկ նիւթեր պահելու համար: Հակառակ դատախազութեան ատարկութիւններուն, դատարանին վճռահատող միտքը յետաձգուեցաւ մինչեւ յատաչիկայ Կոլոնիայ:

Պաշտպան յանձնախումբին համաձայն, Թոփալեան վերոյիշեալ յանցանքը ընդունեց՝ խորհրդակցելէ ետք իր իրաւապաշտպան յանձնարարներուն հետ: Թոփալեան այս որոշումին յանգած է՝ հաշտի անցելով իր ընտանեկան անաբեկչութիւնները (վեցամեայ զաւակին հիւանդութիւնը), ինչպէս նաեւ՝ այն վերիվայրումները, որոնց կրնայ ենթարկուիլ ամերիկահայութեան կեանքը եւ Հայ Դատի աշխատանքները:


ԻՆԹԵՐՓՈԼ ԿԸ ՀԵՏԱՊՆԳԷ Վ. ՍԻՐԱԳԵՂԵԱՆԸ

Ստորեւ կրնե՞րկայցենք Ինթերփոլի կողմէ վանօ Սիրաղեղեանի հետապնդման մասին ինթերփոլի վրայ հրատարակուած կէք (հասցէ՝ www.interpol.int/public/Wanted/Notices/Data/2000/15_2000-17015.asp):

Յիշեցնենք, որ անոր ձերբակալման մասին Հայաստանի գլխաւոր դատախազին միջնորդութիւնը Ազգային Ժողովի կողմէ ընդունուելէ ետք, Վ. Սիրաղեղեան անհետացած է:

Էջի մէջ կրնե՞րկայցուին Վ. Սիրաղեղեանի մասին տեղեկութիւններ: Կրնուի, թէ ան կրնայ վտանգաւոր լիլլայ եւ կր մեղադրուի բռնութեան, առեւանգութեան, մարդասպանութեան, կազմակերպուած ոճիրի եւ հարեկցութեան համար: Անոր ձերբակալման արտօնութիւնը հրատարակած է Երեւանի Մայիսիա - Սեբաստիա համալսարանը դատարանը:

Wanted by Interpol
SIRADEGHYAN, Vano



12 May 2000

Legal Status

Present family name: SIRADEGHYAN
Forename: VANO
Sex: MALE
Date of birth: 13 November 1946 (53 years old)
Place of birth: VILLAGE KOTTI, NOYEMBERYAN REGION, ARMENIA
Language spoken: ARMENIAN
Nationality: ARMENIA

Physical description

Height: 1.77 meter <-> 69 inches
Colour of eyes: DARK
Distinguishing marks: BOLD, STRAIGHT NOSE, LOOKS LIKE 45-50 YEARS OLD, and characteristics: MEDIUM BUILD

Offences

Person may be dangerous.
Offences: ASSAULT, UNPROVOKED ASSAULT, AGGRESSION, HOLDUP, KIDNAPPING, HOSTAGE TAKING, MURDER, ORGANISED CRIME, TERRORISM
Arrest Warrant Issued by: MALATYA - SEBASTYA / YEREVAN / ARMENIA / ARMENIA

IF YOU HAVE ANY INFORMATION CONTACT
YOUR NATIONAL OR LOCAL POLICE

GENERAL SECRETARIAT OF INTERPOL COMER@INTERPOL.INT

Poster

ԼԵՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՍԵՄԻՆ

ՂԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ 26 ԹԵԿԱՇՈՒ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

18 Մայիսին սկսեալ Լենային Ղարաքաղի ընտրական տարածքային յանձնախումբերուն մէջ պիտի սկսի Ազգային Ժողովի ընտրութեան թեկնածուներու արձանագրութեան գործընթացը: Ըստ Լենային Ղարաքաղի Կեդրոնական Ընտրական Յանձնախումբի Գաղտնագրի, առաջադրուած 130 թեկնածուներէն 103ը ընտրական ենք եւ քաղաքացիական ցածր աստիճանով, իսկ 27ը՝ կուսակցութիւններէն կողմէ: Վերջիցսերէն մտածամասնութիւնը՝ մօտ 26 թեկնածու ընտրականացած է Հայ Եղապիտակական Դաշնակցութիւնը: Յիշեցնենք, որ Լենային Ղարաքաղի Ազգային Ժողովի առաջին ընտրութիւնները տեղի ունեցած են 28 Դեկտեմբեր 1991ին, երկրորդը՝ 30 Ապրիլ 1995ին: Ընտրութեան ընտրութիւն կ'աւելցայ կիճ պատգամաւորներու թիւը Լենային Ղարաքաղի Ազգային Ժողովի առաջին ընտրութեան ժողովին մէջ: Եթէ առաջին Ազգային Ժողովին մէջ կար մէկ կիճ, ապա երկրորդին մէջ կիճերու թիւը բարձրացաւ ութի, իսկ այս տարուան 18 Յունիսին կայանալիք ընտրութիւններուն իրենց թեկնածուներուն արձանագրութեան 14 կիճեր:

ԵՐԷՅ ՊԱՐՄԱՆՈՒԶԻՆԵՐՈՒ ՄԻԶՄԱՆԱՃԻՂԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՄՐՅՈՒՄ

Գիրակի, 7 Մայիսի առաւօտեան ժամը 9:30-ը 11:30 տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ. Ի երկրագործական հիմնարկի գարգաման մրցում մը, Ազգային Լեւոն եւ Սոֆիա Յակոբեան վարժարանի սրահին մէջ, կազմակերպութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ. Ի Երջանային խմբագրութեան:



Մրցումին մասնակիցները հաւաքի պահուն

Վերոյիշեալ գարգաման մրցումին մասնակցեցան Հ.Մ.Ը.Մ. Պուրծ Համուտի, Անթիլիասի, Պէյրութի եւ Ճոն Եղի մասնաճիւղերու երկրագործական հիմնարկի փառանքները: Մրցումը տեղի ունեցաւ տասնեակային դրութեամբ, 2 ժամ տեւած գարգաման մրցումին ընթացքին տասնեակներու սկաւտական յարձր ոգիով իրարու դէմ մրցեցան երիտանակ կարգերէն նախապատրաստական շրջանի գիտելիքներու մասին պատրաստուած հարցումներու շուրջ: Զարգացման մրցումի աւարտին արձանագրուեցան հետեւեալ արդիւնքները: Առաջին մրցանակին արժանացաւ Հ.Մ.Ը.Մ. Պուրծ Համուտի մասնաճիւղին «Գէորգ Զաւուչ» տասնեակը: Երկրորդ մրցանակին արժանացաւ Հ.Մ.Ը.Մ. Պուրծ Համուտի մասնաճիւղին «Թուրինա» տասնեակը: Երրորդ մրցանակին արժանացաւ Հ.Մ.Ը.Մ. Պէյրութի մասնաճիւղին «Մեղրի» տասնեակը: Մրցումի աւարտին ետք տեղի ունեցաւ մրցանակաբաշխում: Երջանային խմբագրութեան կարգով մրցանակաւոր տասնեակներուն յանձնեց յատուկ յուշանուէրներ, ապա խօսք աւելնելով՝ զնահատեց մրցանակ ստացողները եւ շնորհակալ գարգացման մրցումին դաստիարակական կարեւորութիւնը եւ անոր անդրադարձը ապագայի գործունէութեան վրայ:

ՔՈՆԿՐԵՍԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՆՄՔՈՒՄԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ

Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբը կր տեղեկացնէ, թէ Քոնկրէսի Հայկական Հարցերու Համախմբումը հանդիպում ունեցաւ Հայաստանի ազգային ժողովի յանձնախումբերու նախագահներուն հետ, որոնք վերջին երկու շաբաթներուն Միացեալ Նահանգներ կր գտնուէին:

Պատուիրակութեան մաս կր կազմէին Վահան Յովհաննէսեան, Դաւիթ Լոբեան, Վլադիմիր Դալլաբեան, Վարդան Խաչատրեան, Գագիկ Թադևոսեան եւ Շաւարշ Քոչարեան:

Քոնկրէսի անդամները Հայաստանի խորհրդարանական պատուիրակութեան հետ կարծիքներու փոխանակում կատարեցին Հայաստանի անընդհատ հարցերու մասին:

Հայկական Հարցերու համախմբումի համանախագահ Փայրոն Ներկայացուց իրենց աշխատանքները: Քոնկրէսի անդամները, որ համախմբումին ներս պատասխանատուն է արտաքին օժանդակութեան գործին, խօսեցաւ իր աշխատանքին մասին, որ կր տանի Հայաստանի կատարուելիք օժանդակութիւնը ձեռագրեցնելու գծով: Իր կարգին Քոնկրէսի անդամ Թոնկըն Նչեց, թէ ինք՝



Հայրենի պատուիրակութեան հետ հանդիպումն տեսարան մը

ըլլալով Կլիւնտլի Ներկայացուցիչը, ներկայացուցիչն է ամէնէն խիտ Հայկական րնակութիւնը ունեցող քաղաքին: Ան խօսեցաւ նաեւ Հայաստան կատարած իր այցելութեան մասին եւ այն ճիգերուն, որ կր տանի Քոնկրէսին ներս Հայկական Յեղասպանութեան ճանաչման գծով:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ԴԱՏԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԸ ԿԸ ՀԱՆԴԻՊԻ ԱԼ ԿՈՐԻ ՀԵՏ

Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբը պատուիրակութիւն մը 25 Ապրիլին հանդիպեցաւ Միացեալ Նահանգներու փոխ նախագահ Ալ Կորի հետ: Հանդիպման ընթացքին Հայ Դատի Յանձնախումբը պընդեց Միացեալ Նահանգներու կողմէ Հայկական Յեղասպանութեան պաշտօնական ճանաչման հարցին վրայ, զոր Ալ Կոր պաշտպանած էր իր Երեւանի անդամ եղած ընթացքին:

Պատուիրակութիւնը նաեւ շնորհակալութիւն յայտնեց փոխ նախագահին՝ Հայաստանի տնտեսական զարգացման մէջ իր տարած աշխատանքին համար:



Հանդիպումն տեսարան մը

«ԱԶԳԱԿ»Ի ՄԵՋ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄԻ ՀԱՍԱՐ

Բոլոր անոնք, որոնք կը փափաքին «Ազգակ» մէջ որեւէ ծանուցում հրատարակել, պէտք է բնագիր խմբագրատուն՝ ծանուցումներու բաժանմունք հասցնեն հրատարակման թուականէն առնուազ օր մը առաջ. ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԵՎԱՆԻ ԺԱՄԵ Տ:

ՄԱՃԱՊԱՆՈՒԹԵԱՆ Բացառութիւն են: Մահազ կ'ընդունուի մինչեւ ուշ գիշեր, այնքան առանձնոր քայլն հրատարակելու հնարաւորութիւն կայ:

ՄՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ Կ'ԸՆՏՐՈՒԻ ՀՀԸ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՍԱՐ

11 Մայիսին գումարուեցաւ Հայոց Համագային Ընտրման (ՀՀԸ) Հանրապետական խորհրդի միտք, որ շարժման վարչութեան նախագահի պաշտօնակատար ընտրեց Հայաստանի արտաքին գործոց նախկին նախարար եւ ՀՀԸ վարչութեան անդամ Ալեքսանտր Լիզումանեանը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՅԵՐՈՒ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՏՈՒՅՑ ԳԻՐ ԿԸ ՍՏԱՆԱՅ

Հայկական Հարցերու Հաստատութիւնը յատուկ տեղեկանքով վեր կայտարարեց, թէ Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիան իր պատուով գիրք յանձնած է հաստատութեան «Հայկական Հարցի Հայկական Յեղասպանութեան եւ սփիւռքահայութեան ուսումնասիրութեան բնագաւառին մէջ գիտական հետազոտութիւններու համար, որոնք կարելոր ընտրուած ունին հայ պատմագիտութեան մէջ»:

Հայկական Հարցերու Հաստատութիւնը կ'աւելցնէ, թէ վերոյիշեալ պատուով գիրքը հաստատութեան, ինչպէս նաեւ այլ հաստատութեանց եւ անձնակազմին յանձնարուած են 20րդ դարը առնուած «Զրոյց դարը առնուած ցեղասպանութիւններու» գիտաժողովին ակադեմիան, որուն իր մասնակցութիւնը բերած էր Հայկական Հարցերու Հաստատութիւնը:

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾԱՐՔԱՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐ ՊՈՒԹԻՒՆ»Ը Կ'ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԷ ԱՐՑԱԽԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ

Վերջերս լոյս տեսաւ «Հայկական Մշակոյթի Յուշարձանները Լենային Ղարաքաղի տարածաշրջանում» գիրքը, որ նուիրուած է Քարվաճառի, Քաղաքաղի, Ղուբաթի, Զանգեզուրի, Ջեպրայիլի, Ֆիզուլիի, Բայազետի, Աղտամի, Աղաբեդի, Թարթարի եւ Պարտաւի շրջաններու մշակութային յուշարձաններուն: Գիրքը յայտարարուած են 1979 թուականին ի վեր եւ յատկապէս 1993-ը 1996 թուականներուն «Հայկական ճարտարապետութիւնը Ուսումնասիրող Կազմակերպութեան» իրականացուցած փնտռողի աշխատանքներուն ընթացքին:

Այս առիթով Հայկական ճարտարապետութիւնը ուսումնասիրող կազմակերպութեան հիմնադիր Արմեն Յախնազարեան «Հայոց Աշխարհ» մէջ կը գրէ. թէ Քարվաճառ շրջանի եւ յարակից շրջաններու ազատագրումը կազմակերպութեան համար իրանալի հնարաւորութիւն ընձեռեց ուսումնասիրութեան համար. զոր իրականացուց Ամունի Կարապետեան:

1993 թուականի գարնան Սամուիլ Կարապետեան Քարվաճառի մէջ կը գտնուէր Հայկական եկեղեցիները լուսնակարելու, չափազանց կատարելու եւ հայկական յուշարձաններու հայեցող գրութիւնները արտագրելու համար: Յայտնենք, որ ճարտարապետութեան վերաբերող տուեալներ հաւաքելու զուգընթաց, պատմական տեսանկիւնէն ուսումնասիրուած են նաեւ կանուխ քրիստոնէական շրջանէն մինչեւ 20րդ դարու սկզբնաւորութեան վերաբերող յուշարձանները: Արմեն Յախնազարեան կը հաստատէ, թէ Լենային Ղարաքաղի ազատագրեալ շրջաններուն մէջ պահպանուած են մօտաւորապէս 1700 յուշարձաններ, հակառակ այն իրողութեան, որ վերջին շրջանին քրիստոնէական մասնատաններն ու եկեղեցիները օգտագործուած էին իբրեւ պատրաստի շինանիւթ կամ ալ, լուսազոյ պարագային, իբրեւ մարագներ:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ ԿԸ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԵՅՈՒՄԸՔՈՎ

Երեքշաբթի, 9 Մայիսին, Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարարութեան Հայաստանի հարցերու պատասխանատու Շերրի Պոլման Երեւանի մէջ հանդիպում մը ունեցաւ Հ. Յ. Դ. Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի ներկայացուցիչ Արմէն Թուստամեանի հետ՝ ծանօթանալու համար Դաշնակցութեան կեցուածքներուն: Թուստամեանի հետ իր խօսակցութեան ընթացքին Պոլման նշեց, թէ Հայաստան եկած է երկրի կայսրութեան մօտէն ծանօթանալու համար եւ չ'ուզէր մեկնիլ առանց հանդիպելու Հայաստանի ամենէն ազդեցիկ կուսակցութիւններէն մէկուն՝ Դաշնակցութեան ներկայացուցիչներուն հետ:

Պոլման նախ ծանօթացաւ կուսակցութեան կեցուածքներուն եւ ներկայիս հետապնդած խնդիրներուն, ապա նաեւ 27 Հոկտեմբերի դէպքէն առաջ եւ ետք արձանագրութեան գործարարութիւնը: Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարարութեան ներկայացուցիչը ուզեց գիտնալ նաեւ, թէ արդեօք Դաշնակցութիւնը կողմնակից է Հայ-թրքական յարաբերութիւններու կարգաւորումին: Պատասխանելով հարցումին՝ Թուստամեան ըսաւ, որ Հ. Յ. Դ. դէմ չ'է պաշտօնական յարաբերութիւններուն, թէ թուրքիա պաշտօնական ծանոյնայ Յեղասպանութեան իրողութիւնը եւ Հարաքաղի հարցի կարգաւորման մէջ չ'է գործիք որդեգրէ:

ՀԱՅ ԴՊՐՈՑՆ ՈՒ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒՆ ԱՅՍՈՐՈՒՄՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Երեւանի «Պրիսոլ»-ի անուն օտար լեզուներու պետական հիմնարկի հայագիտութեան ամպիոնի վարիչ Տրիկ Խլղաթեանի հետ այս հարցազրույցը լոյս տեսած է «Կամք»-ի 4 Ապրիլի բնիկ մէջ։ Հարցազրույցը կը պարունակէ Արեւմտահայերէնի եւ միասնական ուղղագրութեան վերահաստատման վերաբերեալ վիճելի եւ նոյնիսկ անընդունելի միտքեր։

Ստորեւ կու տանք նաեւ «Կամք»-ի 6 - 7 Մայիսի բնիկ մէջ լոյս տեսած Մարգար Ճարպախանեանի պատասխան - յօդուածը, որ կ'անդադարանայ Խըլղաթեանի արտայայտած միտքերուն։

ՀԱՐՑՈՒՄ.- Փրոֆ. Խլղաթեան, տակաւին ոչ հեռու անցեալին Հայաստան կը հպարտանար իբրեւ հարիւր տոկոսով գրագիտութեան երկիր։ Ի՞նչ վիճակ կը գերկայացնէ այսօր Հայաստանի մէջ սիչնակարգ եւ բարձրագոյն դըպրոցները։

ՊԻՏԻՍՈՒՄ.- Ինչո՞ւ այլ Հայաստանը գրագիտութեան երկիր է, հակառակ անոր որ Խորհրդային ԱՄիտեան փորձման զուգահեռ, քանդուեցաւ Հայաստանի ամբողջ տնտեսական համակարգը, ասոր վրայ աւելցան պատերազմական վիճակը, ներքին քաղաքական անհամաձայնութիւնները, որոնք ծանր կ'ացուրեան մատուցելու պետական կրթական համակարգը։ Պետութիւնը այլեւս, ի վիճակի չէ նիթական ամբողջական աշակերտի ոչ ցուցաբերելու կրթամշակութային բնագաւառին։ Ստեղծուած բարձրագոյն դպրոցներէն ներս դիմուեցաւ վճարովի ծառայութիւններու։ Յատկապէս մեծ պահանջներ կայացան պատուէրէն դուրս դիմողները կըրնան ուսում ստանալ վճարովի կարգով եւ գոյացած գումարը կ'ապահովէ դասախօսներուն աշխատավարձը, շէնքերու վերանորոգումն ու ջեռուցումը։ Բացի ատկէ, Հայաստանի մէջ պետական հիմնարկներու եւ համալսարաններու կողքին կան նաեւ սեփականները, որոնք կը գործեն այլ սկզբունքներով։

Լիւելի բարդ է սիչնակարգ (երկրորդական) դպրոցներու վիճակը, ուր վճարովի ծառայութիւն չէ նախատեսուած, որուն հետեւանքով սիւնչեւ վերջերս այլ ձմարան երեք ամիսները դպրոցները չէին գործեր։

Դպրոցներն են ստիպուած են փնտռել հովանաւորներ, նուիրատուներ։

Հ.- Ինչո՞ւ հայոց լեզուի ՏԵՆ ճիշդ դասարաններու դասագրքերու հեղինակն էք։ Ինչպիսի՞նք է միւս դասագրքերուն վիճակը։

Պ.- Լիւելի միկոս Ջահուկեանի հետ վերջերս պատրաստած ենք 9րդ եւ 10րդ դասարաններու դասագրքերը։ Լեզուաբանները ի վերջոյ առիթ տուաւ հայ մասնագէտներուն հեղինակելու հայ դպրոցի դասագրքեր։ Ի դէպ, այդ գրքերը կը մասնակցին յատուկ մրցույթի եւ ընտրութեանէն ետք է, որ մուտք կը գործեն դպրոց։ Համաշխարհային Կրթամատան կողմէ տրուած վարկով վերջապէս տպագրուած են Ակարագարը, բովանդակալից եւ բոլոր միջոցները ընդգրկող դասագրքեր, որոնք նախատեսուած են չորս տարւան օգտագործման համար։ Լեզուաբանները անշուշտ սեզի հնարարութիւններ ընձեռեց ինքնուրոյն ծրարները մշակելու ու կազմելու, սակայն գործնականին մէջ այդ ծրարները իրականացնելու միջոցները տակաւին բաւարար չեն։ Խորհրդային շրջանին Հայաստանը բարձրագոյն կրթութիւն ունեցողներու ամենաբարձր տոկոսը կազմող հանրապետութիւններէն մէկն էր, եւ մինչեւ այսօր այլ ծնողները պատրաստ են իրենց ամբողջ ունեցածը տրամադրելու իրենց զաւակներուն կրթութեան համար։

Հ.- Ի՞նչպէս է այսօր հայերէնին վիճակը Հայաստանի մէջ։

Պ.- Իբրեւ լեզուի պետական վարչութեան բարձրագոյն խորհուրդի անդամ՝ պիտի ըսեմ, որ վերջին տարուան ընթացքին մշակուած է հայոց լեզուի եզրաբանութիւնը, նպատակաւոր պայմաններ ստեղծելով, որ ամենօրեայ կենսօրին մէջ են օգտագործուին այդ բառերը։ Միւս կողմէ, վատթարացած է խօսակցական լեզուի վիճակը։ Հարցը այն է, որ տարբեր հանրապետութիւններէն Հայաստան եկած գաղթականները մեծամասնութեամբ կա՛մ գէշ հայերէն կը խօսին եւ կա՛մ իրենց բարբառները կը գործածեն։ Միւս կողմէ՛ ալ, ցաւ ի սիրտ, հայ մտաւորականութեան մեծ հատուածը, որ հիմնականին մէջ գրական լեզուն կ'երտողն էր, լքած է Հայաստանը։ Բացի այդ՝ հեռատեսիլի եւ ձայնասփիւնի բազում կայաններու աշխատակիցները մասագէտներ չեն եւ չեն փայլիր հայերէնի իմացութեամբ։ Այսօր կարելի է ըսել պետական պաշտօններու մեծ մասին համար այլ, որոնք գէշ օրինակ կը ծառայեն ժողովուրդին։ Լիւելին, եթէ

առաջ կը պայքարէիք որոսանդութեան դէմ, այսօր մարտը, գրական ուստերէնին փոխարինած է աղաւաղուած անգլերէնը... Լուսի օտարանդութեան դէմ պայքարը կը շարունակուի, փոխուած է միայն ուղղութիւնը։

Հ.- Կ'ուզէիք նաեւ իմանալ ձեր կարծիքը արեւելահայերէնի եւ արեւմտահայերէնի փոխարեւորութեանց եւ դասական ուղղագրութեան վերադարձաւոր հարցի մասին։

Պ.- Լիւելի հարցին պէտք է պատմականօրէն մտնենք։ Ընտրողները պատմականօրէն բաժնուած եղած է արեւմտեան եւ արեւելեան հատուածները։ Լեզունքէ իրաքանչիւրը ցատք, քաղաքական, տնտեսական ու մշակութային կապերու բացակայութեան պատճառով առանձնապէս ստեղծած է իր գրական լեզուն։ Լրեւմտահայերէնը զարգացաւ հիմնականին մէջ Պոլսոյ բարբառի հիման վրայ, իսկ արեւելահայերէնը՝ արարատեան։ Լրկուքին հիմքն ալ բարբառներն են եւ բառապաշարային գաղի տարբերութիւնն էլ։ Հիմնական տարբերութիւնը քերականութիւնն է։ Տարիներու ընթացքին Հայաստանի մէջ ստեղծուեցաւ թատրոնի, գիտութեան, շարժապատկի, հեռատեսիլի, մասնաւոր, բժշկութեան, եւ այլն, լեզուն։ Լրեւմտահայերէնն ալ մեծ զարգացում արձանագրեց միջին և ոչինչ։ Բայց լեզուի, ցաւ ի սիրտ, այդ գեղեցիկ, բարեհունէ միասնականութիւնը խախտեցաւ, սահմանափակուեցաւ անոր գործածական հնարարութիւնները։ Լիւել լեզուի ժառանգորդները արեւմտահայերէն են, որոնք տարբեր երկիրներու մէջ, տարբեր պայմաններու եւ ազդեցութիւններու տակ զարգացուցած են իրենց լեզուն։ Գաղտնիք չէ, որ Լեւելի կայի, Ֆրանսայի, Լիբանանի, Պոլսոյ, Յունաստանի, Լատինայի եւ այլ երկիրներու արեւմտահայերէնը տարբեր է։ Իսկ արեւելահայերէնը Հայաստանի պետական լեզուն է իր գիտական հիմնարկներով ու գործառնական գրական պայմաններով։ Լիւել կարծես ընդհանրապէս ստացած է «մէկ ազգ, մէկ լեզու» կարգախօսը։ Լիւել պիտի չընձանակէ կա՛մ արեւելահայերէն կա՛մ արեւմտահայերէն։ Լրեւել ունիք երկու գրական լեզու որոնք ընդեր են։ Լեւելն ունի «հարազատ» կամ «խորթ» կրճալ ըլլալ։ Երկու լեզուներն ալ ունին իրենց հնչիւնային, գրական համակարգը, բառապաշարն ու քերականութիւնը։

«ԿԱՄԵ»

ՍԵՐ ԿԵԱՆՔԵՆ

ԸԱՐՑԱԶՐՈՅՑԻ ՍԵՐ ԱՌԻԹՈՎ

Հետաքրքրութեամբ ու երբեմն այ գարմանքով կարդացի Երեւանի Հայ Հեզուարաններու Միութեան գործադիր քարտուղար ու նոյն քաղաքի Պրիսոլի անուն օտար լեզուներու պետական հիմնարկի հայագիտական ամպիոնի վարիչ Տրիկ Խլղաթեանի հայերէն լեզուի եւ Հայաստանի ներկայ դպրոցներու մասին Փարիզի «Կամք» օրաթերթին մէջ տպուած հարցազրույցը (Տես «Կամք»-ի 4 Մայիս 2000 թիւեր)։ Թերթին թղթակից կարինէ Մ. Ղաուզեանի տուած վերջին հարցումին պատասխանը կարդալ ետք ես ինծի ըսի, թէ տակաւին ոչինչ փոխուած է Հայաստանի մեր մտաւորականներուն մօտ։ Նոյն անհեռատես մտայնութիւնը կը շարունակեն ունենալ անոնք, ուղղագրութեան ու անոր կապուած այլ հարցերու նկատմամբ։

Փրոֆեսորը հարցազրույցին սկիզբը տեղեկութիւններ կու տար Հայաստանի դպրոցական (աշակերտութեան) ներկայ իրավիճակի մասին, որոնք հարցականով մը խանդավառիչ կրնան նկատուիլ, մանաւանդ վերջին տասնամեակին Հայրենիքին մէջ պատահած քաղաքական, ընկերային, մշակութային, կրթական ու կենցաղային իրադարձութիւններուն քիչ թէ շատ մօտէն հետեւող ընթերցողին համար։

Ու ակամայ կը տարուիս մտածել, թէ հայրենի մտաւորականներուն համար ժամանակն ար-

դէն չէ հասած, որ դադրին Սփիւռքի մէջ տակաւին մտածող գանգուածները «Երկրորդ քաղաքացի» նկատելի ու երբ լուրջ ու պատմագիտական հարցում մասին կը խոսին, ըլլան աւելի արհեստավարժ, նոյնիսկ եթէ ոչ-արհեստավարժ մարդոց հետ է իրենց գործը։ Ու կը շարունակեն մտածել՝ տասը տարի ապառ ու անկախ ըլլալ ետք փոխուած ոչինչ կը նկատեն հինէն ժառանգ մնացած արտաքին այս քաղաքականութեան մէջ։ Այս ուղղութեամբ, հին, խորհրդային վարչակարգին մնացած ցաւալի ու խղճալի օրինակներ շատ ունինք, մեզի՛ մեր կեդրոնները, մեր դպրոցները, մեր ակումբները պայցած են հին վարչակարգ»ին պատկանող մտաւորական - գրող - արուեստագէտներէն։ (Բայց այս մէկը տարբեր պատմութիւն մըն է՝ տարբեր առիթներով պատմելի)։

Մեր լեզուին երկու գլխաւոր ճիւղերուն (արեւելահայերէն ու արեւմտահայերէն) ունեցած փոխյարարբերութեանց ու մանաւանդ արեւելահայերէնի դասական ուղղագրութեան վերադառնալու կապակցութեամբ եղած հարցումին, յարգելի փրոֆեսորը Պրիսոլի «պատմականօրէն» (ինչպէս ինք կ'ըսէ) կը մտնեայ հարցին (ներկայիս Հայաստանի մէջ գործածուած հայերէնի ուղղութեամբ) ու երբ ուղղագրութեան մասին կը խօսի, ան կը դիտարկէ գրագրական, նահանգական ու հեռու... պատմական ըլլալն։

Ներկայիս «Հայաստանի խօսակցական լեզուն վատթարացած է», կ'ըսէ «Կամք»-ի խօսակցի փրոֆեսորը ու ամբողջ յանցանքը կը նետէ «տարբեր հանրապետութիւններէն Հայաստան եկած գաղթականներուն» վրայ, որոնք «գէշ հայերէն կը խօսին եւ կ'ըսեն իրենց բարբառները կը գործածեն»։ Երկրորդ՝ կը գանգատի թէ «Հայ մտաւորականութեան մեծ հատուածը (հոս հարցական քանի մը նշան, Մ.Շ.) որ հիմնականին մէջ գրական լեզուն կ'երտողներն էին, լքած են Հայաստանը»։ Երկրորդ՝ կը հաստատէ թէ «հեռատեսիլի եւ ձայնասփիւնի բազում կայաններու աշխատակիցները մասնագէտներ չեն եւ չեն փայլիր հայերէնի իմացութեամբ։ Նոյնը կարելի է ըսել պետական պաշտօններուն մեծ մասին համար այլ, որոնք գէշ օրինակ կը ծառայեն ժողովուրդին»։ չորրորդ եւ վերջին հաստատումը լեզուի մասին։ «առաջ կը պայքարէինք ուսումնական մէջ, այսօր մաքուր ուստերէնի (աւաղ, Մ.Շ.) փոխարինած է աղաւաղուած անգլերէնը... Ուստի օտարանդութեան դէմ պայքարը կը շարունակուի, փոխուած է միայն ուղղութիւնը»։ Այս բոլորը կարդալ ետք մարգարէն մը եւս կը տարուիս մտածել թէ մեր «մեծասքանչ» լեզուն, փողով, թրմրուկով, դափ ու ծնծղայով նահանջի մէջ է Հայաստան աշխարհին մէջ։ Մենք ղո՞ւսուած լեզուներն ունինք հոս սոստեղծներուն հաւատարմ։ Ոչ թէ չենք ուզեր հաւատարմ, այլ

չենք հաւատարմ։ Վերջ. Անկախած թէ. խօսակցական լեզուն (յաճօխ նաեւ գրականը) կ'ազդուին իրենց շրջապատին, օտար լեզուներէն, որոնք ենթակալ են ու միշտ։ Այս մէկը ընկալած երեւոյթ մըն է, անխուսափելի երեւոյթ մը, այնքան ատեն որ հեռու կ'ապրինք մեր Հայրենիքէն, մեր հողերէն։ Բայց Հայրենիքին մէջ, մանաւանդ Երեւանին, ներքին չէ աղաւաղուած, օտարաբար հայերէն մը խօսիլ ու գրել, որուն դրոյ պատճառներուն ոչ համոզիչ բացատրութիւն կու տայ հայրենի փրոֆեսորը։

Մէկ ազգ, մէկ լեզու» կարգախօսը կը խօսի նաեւ մեր ստորուն. մանաւանդ մէկ ազգ ըլլալու գաղափարը։ Իսկ «մէկ լեզուն» չփոթ կը յանաճայնէ փրոֆեսորին ու մեր ուղեներուն մէջ։ Ինք կ'ըսէ, թէ «այդ չի նշանակեր արեւելահայերէն կամ արեւմտահայերէն»։ Հապա ի՞նչ կը նշանակէ յարգելի փրոֆեսորը։ Իսկ եթէ երկու կը նշանակէ, ուրեմն մէկ լեզու ունենալու կարգախօսը ի սկզբանէ սխալ է։

Ճիշդ է որ մենք միշտ մէկ լեզու ունեցած ենք, հայերէնը, այլապէս եթէ բոլոր գաւառաբարբառները նկատուի անենք, մէկ է աւելի լեզուներ կ'ունենանք։ Մեր լեզուն մէկ է, որ երկու գլխաւոր ճիւղ ունի՝ արեւելահայերէն ու արեւմտահայերէն, որոնք միայն հայրենիքում ու խոսարհումներով կը տարբերին իրարմէ, այսինքն քերականութեամբ։ Երկուքն ծնունդ տուող դայեակը սակայն մէկ է՝ գրարարը։ Այս երկու ճիւղերը իրարու չեն հակադրուիլ։ Չեն կրնար հակադրուիլ. այդպէս մտածում չկայ մեր մէջ։ Ինչպէս արեւմտահայութեան, նոյնպէս արեւմտահայերէնի գլխուն եկած փորձաքն Մեծ Եղեռնէն կը, 1915 թուականը, որ ջլտուեց, կասեցրեց իր գրագրացման ու բարդաւեճման ընթացքը։ Իսկ արեւելահայերէնի գլխուն եկած փորձաքն, արեւելահայութեան գլխուն եկած փորձաքն նման, 1920 թուականէն կը, խորհրդային Համակարգը։ «Նոր» կոչուած ուղղագրութիւնը ամբողջութեամբ ծնունդ է «համայնավարական» վարչակարգին, որքան այլ ջանքք քողարկել գայն, մեղմացուցիչ յայտարարութիւններով, ինչպէս կը ջնարար ընել փրոֆեսորը հարցազրույցի ընթացքին, «... նոր ուղղագրութիւնը ոչ թէ համայնավարական արտայայտութիւն է, այլ 19րդ դարուէն իսկ արդէն գոյութիւն ունեցած է իբրեւ կարեւոր նպատակ, գրութիւնն ու արեւելահայ (ընդգծումը) Ֆ. Խ.ի» արտասանութիւնը մտնեցնելու համար»։

Ո՞ր «19րդ դարուն», եւ ի՞նչ «գրութիւն եւ արեւելահայ արտասանութիւն մտնեցնելու» մասին է խօսքը եւ ինչ կապ ունին ատենք արեւելահայերէնի «նոր» ուղղագրութեան հետ։ «Համայնական» կարգանքը կարգերէն առաջ (1920), արեւելահայ գրողներ՝ Նալբանդեան, Պատկանեան, Բաճաճի, Թուրմանեան, Մուրաբեան, Շիրազեան, Ահարոնեան, Նար-Դոս, Իսահակեան, Տէրեան եւ շատ ուրիշներ (երկար է չարքը) արեւելահայերէնը կը գրէին դասական ուղղագրութեամբ, ճշգրիտ ու ճոխ հայերէն մը գործածելով։ 1920 թուականը

եկա ու քանոյց ամէն ինչ։ Այս կէտին՝ բառերը ծամծմելով ոչինչ կը շահինք։ Պարսկաստանն այ արեւելահայերէնով ու դասական ուղղագրութեամբ թերթ ու գրականութիւն կը հրատարակէ։ Մենք հարց չունինք իրենց հետ, ինչպէս հարց ուղղագրական, պիտի չուզէինք ունենալ նաեւ ներկայ Հայաստանի հետ։ Տարիներէ յ վեր մեր լեզուի եւ ժողովուրդի գլխուն վրայ զամոկյեան տերը նման կախուած մնացած է փրոֆ. Մանուկ Արեղեանի հարած ուղղագրութիւնը, ու այլատեսակ գիտարարութիւններու պատճառ հանդիսացած՝ մեր վարժարաններու աշակերտութեան։ Չենք համարձակուել Երեւան տպուած գիրք մը, որքան այլ արժէքաւոր, մտցնել դասարաններէն ներս, գէթ ինծի ծանօթ դպրոցներէն ներս։ Հոս սոսքը ուղղագրութեան եւ միայն ուղղագրութեան մասին է եւ կապ չունի բովանդակութեան հետ, որ խորհրդային տարիներուն, ան իսկ խոտորու ու արգելք կը հանդիսանար դպրոցներէն ներս մեր տարած աշխատանքին։ Իսկ հիմա, որ վերջապէս ձեռքագտած ենք «Հին» վարչակարգի այդ օտարաբար «բովանդակութեան», չենք ուզեր օտարաբար յարեւելահայերէններէն, չենք ուզեր օտարաբար յարեւելահայերէններէն։ Վերջապէս, մօտիկ ապագային ո՞վ պիտի հոգայ Սփիւռքի մշակութային, գրական, ուսումնական, ուստեղական կարիքները, եթէ ոչ մեր ազատ ու անկախ Հայաստանը։ Այո՛, ճիշդ է, որ Սփիւռքը դեռ երկար պիտի գոյատեւէ որպէս համայնք, որպէս հաւաքականութիւն։ Մենք պիտի ուզէինք սակայն, որ ան Հայաստանին կապուած տոկար, միացած, եւ ոչ թէ առանձին, որ դժուար պիտի դառնայ, որքան տարիներ թաւալին. դժուար եւ ուժասպար։ Ի վերջոյ Հայաստանը մեր հայրենիքն է՝ կամ ոչ։ Հողին վրայ կը ծաղկի՞, կը բարգաւաճի՞ լեզուն, մշակույթը, գրականութիւնը կամ ոչ։ Արեւելահայերէնը անշուշտ թէ մեր պետական լեզուն է։ Արեւմտահայերէնը սորտորուն մէջ տեղ ունի ան։ Ուզենք կամ չուզենք անժխտելի իրականութիւն մըն է այս մէկը, ո՞րքան այլ տարօրինակ թուի շատերուն։ Ինչ լաւ պիտի ըլլար, եթէ հարջք մը համագոր այդ օրը շուտով գար եւ մենք հպարտութեամբ մեր աշակերտներուն, մեր գաւառներուն ձեռք տեսնէինք դասական ուղղագրութեամբ ու Հայաստանի մէջ տպուած այդ գրքերը՝ առանց իրենց դէմքի ծամածռութեան ականատեսը առանալու, ինչ որ կը պատահի տարիներէ ի վեր ու նաեւ ներկայիս։

Փրոֆեսորը հարցազրույցը կը վերջացնէ անհեթեթ ու անընդունելի, գայրացուցիչ ըլլալու աստիճան արտայայտութեամբ մը։ Ուղղագրութեան ուղղուած հարցումին կը պատասխանէ ան.

«... իրենց գոյութիւնը դժուարութեամբ պահանջ մարդոց ուղղագրութիւնը փոխելու մասին խօսիլը անուսուզան մահացու վիրաւորանք է։

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐՈՒՄՆ ԱՌԻԹՈՎ
ՀԱՅ ՄՈՐ ԼԱԻՍԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐԸ՝
ՀԱՅ ԳԻՐՔԸ
50%
ԶԵՂՉ ԿԱՃԱՌՔ
ՄԵԾԻ ՏԱՆ ԿԻԼԿԻՈՅ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԻ ԳՐԱՏԱՆ
ԲՈՂՈՐ
ԸՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
16 ՄԱՅԻՄԷՆ 31 ՄԱՅԻՍ
ԳՐԱՏՈՒՆԵՆ ՆԵՐՍ
ՄԱՄՐՕՏԵՆ ԺՄՄԸ 8:00ԷՆ
ԿԵՍՈՐԸ ԵՏԲ ԺՄՄԸ 2:00,
ՆԵՐԱՌԵԱՆ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԵՂԱՐՈՒԷՏԱԿԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒՄՆԵՐ

«ԱՐՅՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՆՈՒԱԳ»

Հայկական Յեղասպանության 85ամեակին նուիրուած մաղթանաւագի մը «Արմֆոնի աֆ Թիրզ»ի առաջին կատարումը տեղի ունեցաւ 30 Ապրիլին: Ամերիկահայ յօրհոգ եւ երաժշտական քննադատ Ճէֆ Մանուկեանի այս գործը հնչեց Մատչէյնի փառատօնին բացումին առիթով: Դրուատօնած երկու յօրուածներ լոյս տեսան «Տը Սուք Լէյք Թրիպիւն»ի մէջ, որուն կ'աշխատակցի Մանուկեան: Ստորեւ՝ քարգմանուած բաժիններ փառատօնին նախորեակին հրատարակուած «Մատչէյնի փառատօնին մաղթանաւագը կը յիշատակ մոնցուալ ողբերգութիւն մը» յօրուածն, ինչպէս նաեւ՝ «Հարուստներդաշնակութիւններ կը հակադրուին «Արմֆոնի աֆ Թիրզ»ի սրուբեան» վերնագիրով քննադատական ակնարկն:

ԶԱԹՐՈՒՆ ՌԻԶ ՆԻԻԹԸՆ ԻՐ ՅՈՂՈՒՄԻՆ ՄԵՋ ԿԸ ԳՐԷ.

Ճէֆ Մանուկեան չ'ակնկալեք, որ «Արցունքներու համանուագ»ը ընկալուի իրրեւ այս եղանակի մանչն հաճելի գործը: Իրօք, ան ուրախ պիտի լոյլայ, եթէ ոչ ոք ծափահարուի իր մաղթանաւագին առաջին կատարումովն ետք, որ կ'ոգեկոչէ Հայկական Յեղասպանութեան 85ամեակը: «Արցունքներու համանուագ»ը ամբողջութեամբ Մանուկեանի յորինումներն են, բայց արժանաւորն էր իր յարմարութիւնը եւ Մարդկային նիւթերու փառատօնին բացման օրը: Ժոն Թոքսնայթը պիտի ղեկավարէ 40 հոգիէ բաղկացած Մատչէյնի փառատօնին նուագախումբը եւ Եուրօպի «Օրաբորիս Սուսլըբի» երգչախումբը:

Մանուկեան կը լաւատարէ, թէ 1915էն 1923ի միջեւ օսմանեան թուրքերը շուրջ 2 միլիոն հայեր սպանեած են, յաճախ մէկն էր վայրագ, ահարկու եւ անբեւեակայելի ձեւերով: Մանուկեանի մեծ հայրը՝ Գարեգին Մալխաս Մանուկեան խոյս տուած է, սակայն ականատես եղած է իր ընտանիքին սպանութեան:

«Արցունքներու համանուագ»ը կ'ակնարկէ այդ վայրագութիւններուն, եւ երբեմն բացայայտօրէն ուռած դիակներու շարքեր կը ծփան եփրատ գետէն վար, մահուան դատապարտուած գաղթականութիւն մը կը քայլ անապատներէն, հայերուն, կը պարտադրուէր պարեմ մինչեւ Ֆիդիքիական սպառում, անոնք քարոզիչի մէջ կը թախտակէն եւ կ'ողբակիցուէին:

«Նուրիոյ նուր չէր գլուխը. թէ կարող լիւրջ աչքան վատ էր»։ կ'ըսէ Մանուկեան, որ թէ եւ Յեղասպանութեան մասին ընդհանուր գաղափար մը ունեցած է, սակայն անոր հակառակ

տարողութեան անդրադարձած է միայն «Արցունքներու համանուագ»ին համար ուսումնասիրութիւններ կատարել ետք: Անոր մեծ հայրը չէր սիրեր արծարծել նիւթը:

Իրօք, մաղթանաւագին կատարումին առնչուող անձերուն մեծ մասը անտեղեակ էր սարսափներուն տարողութենէն, եթէ ոչ նոյնինքն իրողարձուցեալն:

Մաղթանաւագին կառոյցը որոշ չափով կը յիշեցնէ յատկանական աւանդական հոգեհանգրստեան պատարագը: Օրինակ, «1915» վերնագիրով շարժումը աղօտ կերպով կը համապատասխանէ «Տիլ Իրէ»ին եւ «Փրէլը»ը «Թէ Տեւում»ին կամ «Հոսիլաս»ին:

Նուագախմբային հզօր նախերգանքը մը ետք մեցցօ-քսոլթալիօ երգչուհի Տորիս Պրունաթթի կ'երգէ առանց բաւերու եղերբոյ մը, երգեցողութեան մէջն էր դժուար ոճերէն՝ տաղի ձեւով: Տղամարդ սոփրակու ուռն Շինրոգ կ'երգէ մաղթանաւագին կրկնուող բնատրուողներէն մէկը, որ կ'ըսէ. «Ուր է հօրս գերեզմանը (ուր է իր տղ կրէլլլ աֆ մալլ ֆատըր): Ապա մեցցօ երգչուհին կ'երգէ «Փառաբանութիւն»ը հայերէն աղօթք մը, որ կը խորհրդանշէ հայ ժողովուրդին կրօնական նուիրումը: Ասիկա կ'առաջնորդէ «Ողբ»ին (լըմէր)։ Երգչախումբն ու մեցցօ երգչուհին կը պատմեն տեղահանուած հայութեան տառապանքին մասին:

«Արցունքներու համանուագ»ին կորիզը «1915»ն է, որ ահարկու մանրամասնութիւններով կը նկարագրէ գեղասպանութիւնը: «Այս երաժշտութիւնը տգեղ է, բարձր կը հնչէ. դժուար է եւ կատաղի» կը բացատրէ Մանուկեան:

Ապա սուր հակասութեամբ մը կը հնչէ «Օրոր»ը (լալլալլալ)։ Գուրգուր մը մանչուկի մը եւ անոր սպանուած մօր միջեւ: Հայ մեռելներուն նուիրուած «եղերբ»ի (էլընի) մը երգչախմբային բաժինին կը յաջորդէ «Աղօթք» մը (փրէլլը), որ Աստուծոյ օրհնութիւնը կը հայցէ հայ ժողովուրդին եւ հանդիսատեսներուն համար՝ իր աւարտին հասցնելով 50 վայրկեան տեւողութեամբ գործը: «Այս վերջին աղօթքը հակադաստեսին կը պարզեւէ փրկութեան զգացում մը», կ'ըսէ Մանուկեան:

Երաժիշտը հայկական երաժշտութիւնը սերտած է «Արցունքներու համանուագ»ը ստեղծելու ընթացքին, սակայն ան որեւէ հայկական մեղեդի չէ օգտագործած, փոխարէնը՝ իր ազգային երաժշտութեան երանգները ներմուծած է կրչուութիւնը, ճանչնալով անոր ներքինը եւ գործիքը: «Նախերգանք»ն աւազ, որ համանուագին Դրափներէն մէկն է: Հնչեցին որոտածայն եղանակներ, ապա ողբոյն բնատրուող մը՝ անպիական փոփոխուողով: «Նախերգանք»ն ետք մեցցօ -

զգացած իմ՝ ազգային ժառանգութեան հետ»։ կ'ըսէ Մանուկեան:

«Արցունքներու համանուագ»ին կատարումը մեծ ուսում մ'ընէ է «Օրաբորիս Սուսլըբի»ին համար, որ 85 տարի է ի վեր կ'երգէ Հենտրիկ «Մեալա»ն:

«Համանուագը ցայտուն կերպով 20րդ դարու, նոյնիսկ կարելի է ըսել 21րդ դարու երաժշտութիւնէ... առաջին ունկնդրութիւնը բաւարար չէ ամբողջութեամբ ըմբռնելու համար գայլ: Սակայն անմիջապէս վերջին եւ երեք ամիս այս գործին հետ ալորել ետք կրնամ ըսել. թէ կարելի է գայլն յաճախ ունկնդրել եւ միշտ նորութիւն մը գտնել անոր մէջ», կ'ըսէ «Օրաբորիս Սուսլըբի»ի երաժշտական ղեկավարը՝ Մորիս Լի:

Իսկ խումբին գեղարուեստական ղեկավարը՝ Տորիս Պրունաթթի կը բացատրէ. «Մարդիկ կ'ուզեն, որ «Օրաբորիս Սուսլըբի»ն նոր ուղղութիւններ որդեգրէ: Այս գործը երաժշտի միջոց մըն է: Նաեւ պատիւ է գայլն նուագել իբրեւ լարագիթ եւ վերջիշում անունը, որոնք մահացան: Ամէն ձեւով պատիւ է անունը մասին խօսելը»:

«Արցունքներու համանուագ»ին համար ուսումնասիրութիւններ կատարելու ընթացքին Մանուկեան հանդիպած է հայկական բազմաթիւ ժողովուրդային եղանակներու եւ որոշած է գանձել օգտագործել այլ կտորի մը մէջ, հաւասարակշռութիւն մը ստեղծելու նպատակով: «Համանուագը շատ տխուր եւ սգալի է. ամէն հայ պարկէ հագուստով չի շրջագայիր», կ'ըսէ Մանուկեան: Ան Ս վայրկեան տեւողութեամբ ազգային հնչերանգներով յորինում մը վերածած է 25 վայրկեան տեւողութեամբ միջակ ջութակի յարմարանուակ մը (վիոլա քոնչերթօ), որուն առաջին կատարումը տեղի ունեցաւ Մատչէյնի փառատօնին բացման օրը:

ՔՆՆԱԳԱՏԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ ԵՐԱԺՇՏԱԳԷ ՈՒՊԸՐԹ ԶՈՒՄԱՆ ԿԸ ՆԿԱՐԱԳՐԷ

Հայկական Յեղասպանութեան նուիրուած համանուագը գրացական էր եւ նկարագրական: Անիկ կ'ընդգրկէր հայկական եկեղեցական երգերէ բաժիններ, ինչպէս նաեւ Պրանֆորտ Նեյստրիեի Մանուկեանի գրչիւն պատկանող բառեր: «Լոյսերը աղօտեցան եւ մո՛տ մը վառեցան «Նախերգանք»ն աւազ, որ համանուագին Դրափներէն մէկն է: Հնչեցին որոտածայն եղանակներ, ապա ողբոյն բնատրուող մը՝ անպիական փոփոխուողով: «Նախերգանք»ն ետք մեցցօ -

«ԱՐԵԱՆ ԳԻԾԵՐ»Ը ԲԱՐԱԿ ԿԸ ՀՈՍԻՆ

«ԱՐԵԱՆ ԳԻԾԵՐ. ԶՄԻՌՆԱՆ ՅԻՇԵՆՈՎ, 1922» ՏԱՐԱՆԱՍԱՐՔԱՅԻՆ ԱՐՈՒԷՏԻ ԳՈՐԾԸ ԱՅՍ ՕՐԵՐՈՒՆ ԿԸ ՅՈՒՅԱԴՐՈՒԻ ԱՐՈՒԷՏԻ ՖՈՒԼԸՐ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ ՄԵՋ: «ՊՈՍԹԸՆ ԸԵՐՈՒՆ» ԹԵՐԹԻՆ ԱՐՈՒԷՏԻ ԸՆՆԱԳԱՏԸ՝ ՄԵՐԻ ԶԵՐՄԱՆ ԿԸ ՄԱՏԱՆՁԷ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Էնի Սփիլլոս Սքոթ, ճոն Ռեքսին եւ Ճոն Մալլա ստեղծած են մէկ կէ աւելի գրայարաններու հարց տարածասարքային (ինտրոլէյշն արթ) գործ մը՝ «Արեան գիծեր. Ջմիւռնան յիշելով, 1922» վերնագրով, որ նոյնքան փառատեսչ է, որքան՝ բարոյագլխ պարտաւորիչ: Արուեստագիտներ իրրեւ նիւթ ընտրած են ցնցիչ, բաց քիչ ծանօթ պատմական ոլորտներէն մը, որ երկար ժամանակ ի վեր վերջիշումի արժանի է:

Արուեստի այս գործը կը կեդրոնանայ 1922ին Փոքր Ասիոյ արևմտեան ափունքին՝ այդ օրերուն իրրեւ Ջմիւռնա ճանչցուած շրջանին մէջ ապրուած 5 օրերու վրայ: Այժմ Իզմիր անուր կրող հնդարեան քաղաքի դարեր շարունակ կը գտնուէր թուրքերու իշխանութեան տակ, սակայն յոյներուն վերադարձուցաւ 1919ին, դաշնակից ուժերուն կողմէ: Փոխանակումը հարցեր յարուցեց 1922ին թուրքերը ձեռնարկեցին քաղաքին վերատիրանալու վայրագ յարձակումի մը, որուն սարսափները կը մըցին Քոստոյնյոյի կ'պէրուն հետ:

Վայրագութեանց տարողութիւնը փոխանցելու համար արուեստագիտները կառուցած են տարածասարքային գործ մը, որ կը ստեղծէ յատուտողական համակող միջնորոտ մը: Սակայն դժբախտաբար բացատրական ամփոփ գրութեան մը չհոյութեան պատճառով բացմաթիւ ակնդիրներ անկարող են հասկնալու գործին իմաստը: մանաւանդ անոնք, որոնք ծանօթ չեն պատահած դէպքերուն:

Ասիկա չի նշանակեր, թէ տեղեկութիւնները կցկտուր են: Ընդհակառակը. երկու հակառակ թղթապանակներ կը պարունակեն յուսանկարներ Օսմանեան կայսրութեան պատմութեան, հայ ժողովուրդի անցեալին եւ քրիստոնէութեան մասին, ինչպէս նաեւ՝ այդ ժամանակներու օրաթերթի կտորուած յօդուածներ: Սակայն այս բոլորը ոչ միայն տեղեկութիւններու տարաք մը կը պարզեն, այլ նաեւ գանձելի ընկալելը կը դժուարացնեն:

Հակառակն թղթապանակներուն կողքին կ'երեւին նոյնքան աղօտ կերպով իրարու առջնուող բացիկներ, քարտէս մը, երկու նամակներ եւ պատկերաստիւսներ բացատրողական թղթիկը,

որոնք կը սկսին լոյս սփռել արուեստագիտներուն նպատակին վրայ: Թղթիկը պարզապէս կ'ըսէ. «1922ի Սեպտեմբերին. 5 օրուան ընթացքին, Փոքր Ասիոյ արևմտեան ափունքին զբոսնող հնդարեան Ջմիւռնա քաղաքը հրկիզուեցաւ իբրեւ կոսմոսի արժանաւոր կողմէ, Մուսթաֆա Քեմալի հրամանաւ տարութեամբ: Մեծամասնութիւնը կ'ողմուր լոյն եւ հայ բնակչութիւնը բնաջնջուեցաւ այնպիսի արարքով մը, որ կերկայ ժամանակներուն կը բնորոշուի իբրեւ «ցեղային մաքրագործում»:

Այսուհանդերձ այս համառօտ ծանօթագրութիւնը կը ստեղծէ շատ աւելի մեծ հարցականներ, որոնք պատասխանները անգոյն են ցուցաբերուած գործին մէջ: Անկապ փաստերու եւ անձնական յիշողութիւններու տակ կ'ըսէ՝ անիկա գուրկ է ընդհանուր պատկերի մը տպաւորութիւնը արեւելու ուժեղութենէն: Օրինակ, ոչ մէկ յտակալ բացատրութեան միայն կը հանդիպինք թուրքերու կողմէ այլ ցեղերու դէմ ի գործ դրուած հայաձանքներուն եւ հայութիւնը արմատախիլ ընելու արտափելի քաղաքականութեան, որ կը միտէր ստեղծել «Թուրքիա մը» թուրքերուն համար», որուն գագաթնակետը Ջմիւռնիոյ աղէտն էր: Սակայն յիշողութեան մը իրրեւ մէկ բաժինը ներկայացուած այս տեղեկութիւնը գուրկ է առարկայական մօտեցումի կշիռն:

Գործարարարը շատ աւելի մուլէ է տարածասարքային գործին իմաստը: Սփիլլոս Սքոթ եւ Ռեքսին կառուցած են նաեւ մը յառաջամասը, որ կ'երկարի ոչպի պատկերաստիւսին խորքը: Պատկերաստիւսին գտնելն քիչ մը բարձր տեղարուած գործը ջուրի վրայ ծփացող տախտակամածի մը տպաւորութիւնը կ'աւելնէ: Անիկա շրջապատուած է շատ կոկիկ շարուած հագուստներով:

քոկիքալիօ երգչուհի Տորիս Պրունաթթի երգեց իր տրամաբար եւ երաժշտականօրէն խտասպահանջ բաժիններէն մէկը. երգչուհիին ճայնային խորութիւնը եւ գեղեցկօրէն արտաբերած մեղեդիայուն տողերը սուր կերպով հակադրուեցան նուագախումբին պահած կայուն եւ մեղմ «ալլ» ճայնաստիճանին:

Տղամարդ սոփրակու երգիչ Իւան Շինրոգ համանուագին գունային երանգը բնորոշեց երգելով հայածող նախադասութիւն մը. «Ուր է իր տղ կրէլլլ աֆ մալլ ֆատըր»: Շինրոգ իր ճայնային եւ ոճային անմեղութեամբ սուր կերպով կը հակադրուէր բաւերուն բովանդակած ողբերգականութեան:

Հեղանախան հակասութիւններ առկայ էին համանուագին ամբողջ տեւողութեան:

Հին հայկական ճայնաստիճաններ միախառնուած էին 20րդ դարու յատուկ հնչերանգներուն: Գեղեցիկ, հեցասահ եղանակներ եւ հարուստ ներդաշնակութիւններ կը հակադրուէին դիպուկ եւ երբեմն պատկերաւոր բաւերուն: Ստեղծուած խայթող յարուածութիւնը լուծում մը կը տեսնէր համանուագի տեւողութեան:

Ջգացականութեամբ յորդուն եւ երաժշտականօրէն լսեմ գագաթնակետ մը հասաւ համանուագը, երբ Պրունաթթի եւ Շինրոգ երգեցին ցնցիչ «Լալլալլալ»ը: Այս բաժինն վերջաւորութեան մանչուկը իր գլուխը կը դնէ նոր մահացած մօր վրայ եւ կ'երգէ ողբերգական տող մը. «Ուսալլ ուալլ ալլ լեֆթր յիլինալլ»:

Համանուագը աւարտեցաւ սկիզբը հնչած բնատրուողի կրկնութեամբ եւ նուագախումբային «Սլլ» ճայնաստիճանին մեղմութեամբ յանդեցաւ լուծում մէջ: Լոյսերը աղօտեցան՝ սրահին մէջ ձգելով միայնակ վառող մոմի մը չարտասանած բառերը:

Ժոն Թոքսնայթը համանուագը մեկնարանեց հեղինակաւոր շեշտով եւ գայն ղեկավարեց տեսիլքով ու հակակշռելու կարողութեամբ: Երգչախումբին կատարողութիւնը եւս լաւ էր. անոր երգեցողութիւնը կը կրտսէր եւ ճայնային տեսակէտն՝ գոհացուցիչ, թէ եւ արական ճայները չէին բաւարարելու պատշաճ հաւասարակշռութիւն մը պահպանելու պահանջը:

«ԱՆՈՒԱՆՈՒՄԸ»

Մայիսի սկիզբը Մասաչուսեցի համալսարանին պատկերասրահին մէջ ցուցադրուեցաւ Այլիմ Զլէվլոյի աւարտական գործը՝ Հայկական Յեղասպանութեան նուիրուած տարածասարքային (ինտրոլէյշն) արուեստի մը վիտէրիզի համարում մը՝ «Տը Նէյմիկ» վերնագրով: «Ընթրթըլ յմընթ Ուայր» թերթին մէջ լոյս տեսած գրութիւնը կը մանրամասնէ:

«Տը Նէյմիկ»ը վիտէրիզիի եւ տարածասարքային արուեստի խառնուրդ մըն է: Արուեստագիտութիւնը վիտէրիզիի մը պատրաստութեամբ կը փորձէ հասկնալ իր մեծ մօր անցեալին եւ իր ներկային միջեւ կապը: Եօրը պատահած արկած մը ետք ընտանիքին հակադրեցողութիւնը պատկերելով՝ Այլիմ Զլէվլոյ լուսարձակի տակ կ'աւան 1915էն 1923ի միջեւ պատահած Հայկական Յեղասպանութիւնը. գաղթը եւ վերապրողներու հասարակաց լուրջին ու սպառնալից մը:

Տարածասարքային գործը կը քննէ ցեղասպանութեան ազդեցութիւնը կրած այլ ընտանիքներու պատմութիւնը: Արուեստագիտութիւնը յաջողած է տեղեկութիւններ հաւաքել ինթըրնէթի եւ Ամերիկայի մէջ հայկական թերթի մը միջոցով: Ամերիկահայ ընտանիքներ տեղեկութիւններ, պատմութիւններ եւ նկարներ ուղարկած են: Սակայն արուեստագիտութիւնը հետ կապ հաստատած են նոյնիսկ հետադարձ Պոլսոյ Արուեստի ինտրոլէյշնը եւ Արմենիան: Սակայն իր տակ, թէ որքան տարածուած է հայկական վիտէրիզի:

Զլէվլոյ կը բացատրէ. «Սկիզբը ճշգրիտ տեղեկութիւններ խնդրեցի ցեղասպանութեան գոհներու եւ վերապրողներու մասին. սակայն միայն պատմութիւններ ստացայ: Յայտնապէս մարդիկ կը ցանկային իրենց ընտանիքի անդամներուն պատահածը լսելի դարձնել: Հետեւաբար կարգ մը նկարներու մէջ կը տեսնեմ պատմութեան եւ գոտ տեղեկութեան միաձուլում մը: Այն իր ստացած տեղեկութիւնները, պատմութիւններն ու նկարները վերաբարտադրած է 15 տախտակներու վրայ. ստուերոտ գործեր, որոնք կ'ակնարկեն ծածուկ ցեղասպանութեան, ինչպէս կը բացատրէ արուեստագիտութիւնը:

«Այսօր գրեթէ ոչ ոք տեղեկ է Հայկական Յեղասպանութեան: Ուղեցի լուսարձակի տակ ստեղծել արդի ժամանակներու առաջին ցեղասպանութեան շարունակուող ազդեցողութիւնը: Ասիկա շատ սովորական հարց է. նկար ունենալու, որ ցեղասպանութիւններ տեղի կ'ունենան Իտալիայի եւ Պոստիոյ մէջ... ցանկը շարունակելի է: Նաեւ այս բոլորը կը տեսնեմ ստեղծելու դիտարկութեան միաձուլում մը: Այն կը բացատրէ արուեստագիտութիւնը, թէ պատմական այս ողբերգութիւնը իր ազդեցութիւնը ունեցած է նաեւ իր անձնական կեանքին վրայ», կ'ըսէ ան:

Պատրաստելը
Լ. ԿԻՒԼՈՅԵԱՆ - ՍՐԱԳԵԱՆ



ՊԱՍԵԹՊՈԼ ԱՍԻՈՅ ԱՄՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՏԻՏՂՈՍԱԿԻՐ ՍԱԺԷՍ

ՏԱՊԱԼԵՑ ՌԻԱԿՏԵՆ՝ 77-57

Պատերազմի Ասիոյ 4րդ ախտահանութիւնը երէկ սկսաւ Ղազարի մէջ: 9 խումբեր կը մասնակցին մրցաշարին. Ա. խմբակէն՝ Քարիսիէ Քուէր, Զոյլ Ահաւ Բրան, Ռաիդէ Սուրիա եւ Սաժէս: Բ. խմբակէն՝ Իրիկապ Ս. Արաքիա, Մանամ Գաիւն, Փերրոնա Մարիպա, Փերիասի Ինգրոնգիա եւ Ռայան Քարար: Այնտեղ է շինական եւ ճափոնական զօրատը խումբերուն բացակայութիւնը:

Տիրապետող Սաժէս երէկ մրցաշարը սկսաւ փայլուն յաղթանակով: Անիկա Բ. կիսախաղին բացառիկ խաղարկութեան շնորհիւ դարձաւ դաշտին գէրը եւ 77-57 արդիւնքով (կիսախաղ 30-28) փառալուծ Սուրիոյ Ռաիդէն: Լաւագոյն մարզիկը մրցումէն ետք քննարկեցաւ Սաժէսի անարդէր ճարտարապետութիւնը: Այսօր փեղի կ'ունենան երկու այլ մրցումներ՝ Մանամա - Փերիասի եւ Ռայան - Փերրոնա:

ԱՆԳԼՈՅ ՖՈՒԹԲՈԼԻ ԱՄՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՎԵՐՓՈՒԼ ԶԿՐՅԱԻ ՀԱՍՆԻԼ

«ՉԷՄՓԻԸՆԶ ԼԻԿ»Ի ՄՐՅԱՇԱՐՔԻՆ

Անգլիոյ ֆուտբոլի ախտահանութեան 33րդ եւ վերջին ճանգրուանի մրցումներուն, Ա. դասակարգ փոխադրուելու վտանգին տակ գտնուող Պրեմիեր Սիթի յարդեցաւ մնալ բարձրագոյն դասակարգ, իր դաշտին վրայ 1-0 արդիւնքով պարտութեան մատչելի ետք Լիվերպոլը, որ այս պարտութենէն ետք 1999-2000 եղանակաւ պարտեց չորրորդ դիւիզիոն վրայ: Հետեւաբար յառաջիկայ եղանակին անիկա պիտի չմասնակցի «ՉԷՄՓԻԸՆԶ ԼԻԿ»ին այլ՝ Եռեւէնֆ. Ա. իր փոխարինող մրցաշարին:

Մրցումին «որ» կոյր նշանակեց Տէյլիտ Ուէլթրոյ (12րդ):

Շեֆիլտ Ուենզսլէյ եւ Ուոլթհորտի հետ Ա. դասակարգ փոխադրուող երրորդ խումբը եղաւ Ուոլթհորտը, որ 2-0 արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց Սաութհեմթոնին:

Ախտահան ճանդիսացած Մանչեսթր Եունայթըտ իր կատարած վերջին մրցումին 1-0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Ասթոն Վիլան, արձանագրելով եղանակի իր 28րդ յաղթանակը: Թեոսի Շերինկհէմ նշանակեց Մանչեսթրի կոյր (53րդ):

Արդ դիրքը գրաւող եւ փոխ ախտահան ճանդիսացած Արսենալ 4-2 արդիւնքով պարտուած հետեւեցաւ Նիւքասթլին՝ իր դաշտին: Կէրի Սիֆա (6րդ եւ 59րդ), Էլլոն Շիրր (23րդ) եւ Էնտի Կրիֆին (33րդ) նշանակեցին Նիւքասթլի կոյրեր, իսկ Նիվանքոս Քանու (7րդ) եւ Սթեֆան Մայց (53րդ)՝ Արսենալի կոյրեր:

Չեյնս 4-0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց իր հիւրը՝ Տերպի Քաուենթին, իսկ Շեֆիլտ Ուենզսլէյ՝ Լայոնթր Սիթին, նոյն արդիւնքով:

Հակառակ Ուէլթ Զամի հետ 0-0 արդիւնքով հաւասարութիւն մը արձանագրելուն, Լիվ կը դառնայ երրորդ կազմը, որ Մանչեսթրի կ'արժանանայ հետ պիտի մասնակցի «ՉԷՄՓԻԸՆԶ ԼԻԿ»ի մրցաշարին:

Ստորեւ՝ 33րդ եւ վերջին ճանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները:

Ասթոն Վիլա - Մանչեսթր Եունայթըտ	0-1
Պրեմիեր Սիթի - Լիվերպոլ	1-0
Չեյնս - Տերպի Քաուենթի	4-0
Էլլոնքըր - Միտլդըլ	0-2
Նիւքասթլ - Արսենալ	4-2
Շեֆիլտ Ուենզսլէյ - Լայոնթր Սիթի	4-0
Սաութհեմթոն - Ուոլթհորտ	2-0
Թորքեմսթր - Մանչեսթր Եունայթըտ	3-1
Ուոլթհորտ - Քաուենթի	1-0
Ուէլթ Զամ - Լիվ	0-0

Ստորեւ՝ վերջնական դասաւորումը:

1. Մանչեսթր Եունայթըտ	91 (97-45)
2. Արսենալ	73 (73-43)
3. Լիվ	69 (58-43)
4. Լիվերպոլ	67 (51-30)
5. Չեյնս	65 (53-34)
6. Ասթոն Վիլա	58 (46-35)
7. Սաութհեմթոն	58 (57-56)
8. Լայոնթր Սիթի	55 (55-55)
9. Ուէլթ Զամ	55 (52-53)
10. Թորքեմսթր	53 (57-49)
11. Նիւքասթլ	52 (63-54)
12. Միտլդըլ	50 (59-49)
13. Էլլոնքըր	44 (47-54)
14. Զոլդեսթրի	44 (45-62)
15. Սաութհեմթոն	38 (44-57)
16. Տերպի Քաուենթի	36 (38-68)
17. Պրեմիեր Սիթի	33 (46-74)
18. Ուոլթհորտ	31 (38-70)
19. Շեֆիլտ Ուենզսլէյ	24 (35-77)
20. Ուոլթհորտ	

ՔԱՂՉԻՈ

ԼԱՅԻՈ ՌՈՍԱ ԸՆԴԴԻՍԱՅԱԻ ԱԽՈՅԵԱՆ

Իտալիոյ ֆուտբոլի 1999-2000 եղանակի ախտահանութիւնը աւարտեցաւ երէկ՝ Լայոնթր Ռոսայի մէջ իրագործումով: 28 տարեան ընթացքին անիկա տիրացաւ իր առաջին տիտղոսին՝ վերջին ճանգրուանին սպորտային Եունայթըտի անակնկալ պարտութենէն: Եունայթըտը, որ երկու կէտի առաջնութիւնն ունէր, տեղի տուաւ մինչ այդ 13րդ դիրքը գրաւող Փերուճիայի դաշտին վրայ (1-0), մինչ Լայոնթր 3-0 տապալեց Ռեճինան եւ կէտով մը գերազանցելով Թորքեմսթրի կազմը՝ իր կոյրը ստացաւ: 100 տարեան իր պատմութեան մէջ Լայոնթր կը շահի իր երկրորդ տիտղոսը (առաջինը՝ 1974ին):

Երկուսն ալ գոյց մըրցումներուն մէջ այլ «ողբերգութիւն»ը եղաւ տեղատարափ անձրեւը, որ շատ հաւանաբար ազդեց նաեւ մանաւանդ Եունայթըտի ճակատումին վրայ այն իմաստով, որ մրցումը մտկէս ժամ ընդ միջուկեցաւ եւ երբ վերսկսաւ, Եունայթըտը իր կոյրը Նախքան ընդմիջումը՝ Եունայթըտը տիրապետած էր մրցակիցին վրայ: Սակայն ասիական պարզապէս պատճառաւորութիւն է անշուշտ եւ «կարեւոր արդիւնքն է»... Առ այդ, յառաջիկայ

եղանակին Լայոնթր, Եունայթըտը եւ Ա. Սէ. Միլան կը ներկայացնեն իտալիան «ՉԷՄՓԻԸՆԶ ԼԻԿ»ի մրցաշարին, Ա. Էս. Ռոմա, Փարմա եւ Ֆրոնտինան կը մասնակցին Եունայթըտի մրցաշարին:

Ստորեւ՝ վերջնական դասաւորումը:

	ՆՇ.	ՍՏ.	ՎԷՏ
1. Լայոնթր Ռոսա	64	33	72
2. Եունայթըտ	46	20	71
3. Ա. Սէ. Միլան	65	40	61
4. Ինթեր Միլան	58	36	58
5. Փարմա	52	37	58
6. Ա. Էս. Ռոմա	57	34	54
7. Ֆրոնտինա	48	38	51
8. Ուտինտէ	55	45	50
9. Վերուճ	40	45	43
10. Փերուճիա	36	52	42
11. Ռեճինա	31	42	40
12. Պոլոնիա	32	39	40
13. Լեչէ	33	49	40
14. Պարի	34	38	39
15. Թորինո	35	47	36
16. Վենցիա	30	60	26
17. Զալիարի	29	54	22
18. Փիաչենցա	19	45	21

ՍՊԵՆՆԻԱՅ ԳՈՐԾՊՈՒԹԻՒՆ ԱՄՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՓՈՐԹԻՈ ՔՈՐՈՒՆԱ ՀԱԻԱՍԱՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԸ ԿԱՐԻՔԸ ՌԻՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԻՆ

Սպանիոյ ֆուտբոլի ախտահանութեան 37րդ եւ նախափերջին հանգրուանի մրցումներուն եւս շուտակցաւ 1999-2000 եղանակի ախտահանութեան ճակատագիրը: Որովհետեւ պարագուծի դիրքը գրաւող Տեփորթիո ՔորուՆա չկրցաւ յաղթական վերադառնալ Ռաիդէ Սանթաբարթի (15րդ) դաշտէն եւ 0-0 արդիւնքով հաւասարութիւն մը արձանագրեց անոր հետ: Այսպիսով, իր 94 տարեան պատմութեան ընթացքին, Տեփորթիո չկրցաւ շահիլ տիտղոսը: 38րդ եւ վերջին հանգրուանի մրցումներուն, երբ Տեփորթիո ՔորուՆա հաւասարութիւն մը արձանագրեց անոր հետ, Սանթաբարթի իր հաղթանակը ախտահան: Իր կարգին Պարսելուա չկրցաւ յաղթական վերադառնալ Ռեալ Մադրիտի դաշտէն (17րդ) եւ 0-0 թրիւնքով հաւասարութիւն մը արձանագրեց անոր հետ:

Այս մրցումներէ ետք կէտով եւս կը մնայ Տեփորթիոն: Պարսելուայի նման 63 կէտ ունեցաւ նաեւ Ռեալ Մադրիտ, 3-2 արդիւնքով պարտութեան մատնելէ ետք Մալիա (12րդ): Սանթաբարթի իր վերջին երկու կոյրերը նշանակեց 86րդ եւ 89րդ վայրկեաններուն: Ռեալ Մադրիտ 2-0 արդիւնքով յաղթական վերադառնալ Ռեալ Պարսելուայի դաշտէն (18րդ), շնորհիւ Ռաիդէ ՔորուՆա իր վերջին երկու կոյրերը նշանակեց 86րդ եւ 89րդ վայրկեաններուն: Ռեալ Մադրիտ 2-0 արդիւնքով յաղթական վերադառնալ Ռեալ Պարսելուայի դաշտէն (18րդ), շնորհիւ Ռաիդէ ՔորուՆա իր վերջին երկու կոյրերը նշանակեց 86րդ եւ 89րդ վայրկեաններուն: Ստորեւ՝ 37րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները:

Այսպէս՝ նունանսիա 2-2 Ռեալ Պարսելուայի 0-2 Ռեալ Մադրիտ 0-2 Մալիա 0-0 Վալենսիա 0-0 Էսպանիոլ 0-0 Արիթիո Պիլաո 0-0 Ռաիդէ Սանթաբարթի - Տեփորթիո ՔորուՆա 0-0 Ռայո Վալեքանո 1-2 Ռեալ Մադրիտ 1-2 Ռեալ Մադրիտ 0-0 Ռեալ Վալենսիա 2-1 Մալիա 3-2 Արիթիո Մադրիտ 1-1 Մալիա 1-1

ՎԱՍՏԱՌՈՒՄ	ՎԷՏ
1. Տեփորթիո ՔորուՆա	66
2. Պարսելուա	63
3. Ռեալ Մադրիտ	63
4. Ռեալ Մադրիտ	62
5. Վալենսիա	61

ՊՈՒՆՏԱՆԻԿԱ

ԼԵԻՐՔՈՒՉԸՆ - ՊԱՅԷՐՆ ՊԱՅՔԱՐԸ Կ ԱԻԱՐՏԻ

ՄԻԱՅՆ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՇԱՔԱԹԱՎԵՐՋԻՆ

Գերմանիոյ ֆուտբոլի ախտահանութեան (Պունտանոյի) 33րդ եւ նախափերջին ճանգրուանի մրցումներուն, Հակառակ անոր, որ պարագուծի դիրքը գրաւող Պայէրն Լեյպցիգը 4-1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Այնթրախթ Ֆրանքֆորթը (14րդ), չկրցաւ ճանդիսանալ ախտահան, որովհետեւ անոր անմիջական մրցակիցը՝ Պայէրն Միլնիտը եւս յաղթանակ մը արձանագրեց, 3-0 արդիւնքով պարտութեան մատնելով նախափերջին դիրքը «գրաւող» Արմինիա Պրիֆելտը: Այսպիսով, անոնց երկուսն էլ նաեւ երեք կէտի տարբերութիւնը մնացնողներ: 34րդ եւ վերջին ճանգրուանին, Լեյպցիգը եթէ հաւասարութիւն մը արձանագրէ Ունթրախթին կհետ, պիտի ճանդիսանայ 1999-2000 եղանակի ախտահան:

Պունտանոյ Տորթմունտ (13րդ) չկրցաւ պարտութեան մատնել իր հիւրը՝ Շալքէն (12րդ) եւ 1-1 արդիւնքով հաւասարութիւն մը արձանագրեց անոր հետ, հակառակ անոր, որ Շալքէն մրցումին մէջ մասնաւորապէս իր կոյրը Պարսելուայի դաշտէն նշանակեց Շալքէնի կոյրը: 28րդ վայրկեանին կարծիքարտ տուցաւ: Էպէ Սէնտ նշանակեց Շալքէնի կոյրը (57րդ), իսկ Այֆրէտ Նիւհուս Տորթմունտի հաւասարութեան կոյր (81րդ): Համապարփ 3-0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց իր հիւրը՝ Ունթրախթին (10րդ), շնորհիւ Մարթին Կրոնթի (22րդ), Սոնդր Ուլստայի (51րդ) եւ Ռոյ Փրակկըրի (89րդ) նշանակած կոյրերուն: Ստորեւ՝ 33րդ եւ նախափերջին ճանգրուանի մրցումները:

Վերջին ճանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները:

Համապարփ	3-0
Ուլմ - Վոլֆսպուլերկ	2-0
Ֆրայպուրկ	2-1
1860 Միլնիտ	2-1
Շեքա Պրիլին	2-1
Արմինիա Պրիֆելտ	1-0
Պարսելուա Տորթմունտ	0-3
Շալքէն	1-1
Վերտըր Պրեմիեր	4-0
Հակառակ Ռոսթր	1-4
Պայէրն Լեյպցիգ	4-1
Այնթրախթ Ֆրանքֆորթ	4-1

ՎԱՍՏԱՌՈՒՄ ՎԷՏ

1. Պայէրն Լեյպցիգ	73
2. Պայէրն Միլնիտ	70
3. Համապարփ	58
4. 1860 Միլնիտ	52
5. Շեքա Պրիլին	50
6. Ֆրայպուլերկ	49
15. Հակառակ Ռոսթր	35
16. Ուլմ	35
17. Արմինիա Պրիֆելտ	29
18. Տուրկուրկ	21

ՅԻՄՆԱՅԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԱՄՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻՉ ՍԷՆ ԺԵՐՍԷՆ ԱՊԱՅՈՎԵՅ

«ՉԷՄՓԻԸՆԶ ԼԻԿ»Ի ՏՈՍՍԸ

ՍԱՐՍԷՅ ՄԱԶԱՊՈՒՐԾ ՓՐԿՈՒԵՑԱԻ

Բ. ՊԱՍԱԿԱՐԳ ՓՈՒՍԱԴՐՈՒԵԼԷ

Ֆրանսայի ֆուտբոլի 1999-2000 եղանակի ախտահանութիւնը աւարտեցաւ Շարաթ օր: Տիտղոսակիրը՝ Մոնաքո արդէն շարաթներ առաջ բարձրացուցած էր րաժանը: Կր մնալ ամէնէն հետաքրքրականը՝ Բ. դասակարգ փոխադրուող թենիսիստներու հարցը, մանաւանդ որ անոնց մէջ էր Ֆրանսայի բոլոր ժամանակներու հրահան՝ Մարսէլը:

Փարիզ Սէն Ժերմէն ի վերջոյ յաւանակ մըր յորդեց երկար տարիներէ ի վեր: Անիկա գրաւեց դասաւորման երկրորդ դիրքը եւ յառաջիկայ եղանակին համար ապահովեց «ՉԷՄՓԻԸՆԶ ԼԻԿ»ի տուժար, 2-2 հաւասարութիւն մը արձանագրելով Թուլուզի մէջ: Թուլուզի կոյրերը նշանակեց Վլաստան Տիւրքի, իսկ մարտաբաղադի կազմին կոյրերը նշանակեցին Լորան Ռուպըր եւ Քրիսթիան:

Մարսէլ Մորանի մէջ 2-2 հաւասարութիւն մը արձանագրեց: Անիկա 90րդ վայրկեանին տուցաւ կոյ մը, որ կրնար «ժահագու» ըլլալ եւ պատճառ դառնալ անոր Բ. դասակարգ փոխադրութեան: Բարբախտաբար սակայն մնացեալ մրցումներուն արդիւնքներուն, ինչպէս նաեւ իր նպատակները կոյրելով, ինչ շնորհիւ անիկա մնաց Ա. դասակարգ, իր փոխարինողը մըր յորդեց ետք: Այս եղանակին Ունթրախթ Բ. դասակարգ կը փոխադրուի Մոնպելիէ, Լը Զաբը եւ Նանսի, որոնց տեղ Ա. դասակարգ կ'ընդունան Կէնկան, Թուլուզը (կամ Սոնա) եւ Լիլ: Եունայթըտը Ա. դասակարգ փոխադրուց, նաեւ եւ Կէնկան, իսկ «ՉԷՄՓԻԸՆԶ ԼԻԿ»ի ախտահան Մոնաքո եւ փոխ ախտահան Փ. Ս. Ժ.:

1999-2000 եղանակի կոյրերը կը հանդիսանայ արագիւղի Սոնի Անտերսոն (Լիլ) 23 կոյրով: Երկրորդ դիրքը կը գրաւէ Տալիս Թրեքեկէ (Մոնաքո) 22 կոյրով, իսկ երրորդ՝ իտալացի Մարքո Սիմոնէ (Մոնաքո)՝ 21 կոյրով: Ստորեւ՝ 1999-2000 եղանակի վերջնական դասաւորումը:

	ՆՇ.	ՍՏ.	ՎԷՏ
1. Մոնաքո	69	38	65
2. Փարիզ Սէն Ժերմէն	54	40	58
3. Լիլ	45	42	56
4. Պորտո	52	40	54
5. Լանս	42	41	49
6. Սքտան	44	43	48
7. Սէնթ Էթիէն	46	47	48
8. Սքսէն	37	38	47
9. Սքրապուրկ	42	52	46
10. Պարսիլ	43	39	45
11. Մէն	38	34	44
12. Նանսի	39	40	43
13. Ռեյն	43	48	43
14. Թուլուզ	36	52	43
15. Մարսէլ	44	46	42
16. Նանսի	43	45	42
17. Լը Զաբը	30	52	34
18. Մոնպելիէ	39	50	31

ՀԵՏԵԼԱՐՇԱԻ ԻՍԱԼԻՈՅ ԵՐԱՎԱԶԸ (ԺԻՐՕ) -

ՀՐՈՒՄԱՆ ՇԱՀԵՑԱԻ

ԲԱՅՄԱՆ ՄՐՅՈՒՄԸ ԻՍԿ

ՔԱՐԱՆԹԱ՝ Ա. ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԸ

Հեթելարշաի Իսալիոյ 83րդ շրջավայրը սկսեցաւ Շարաթ օր: Բացման մրցումը՝ 4.6 քմ. երկարութեամբ ժամանակի դէմ մրցում մըն էր Հոնվի մէջ, որ աւարտեցաւ չեխ Էմա Վրոնալի անակունկով յաղթանակով: Երկրորդ հանդիսացաւ իտալացի Փաուլ Սալուտելլի, իսկ երրորդ՝ աւստրալիացի Պրետի Մաքլի:

Երէկ սկսաւ բուն շրջավայրը: Ա. հանգրուանը ունէր 129 քմ. երկարութիւն՝ Հոնվի Թերաչիւնա: Առաջին հանդիսացաւ իտալացի Իվան Քարանթա: Երկրորդ դիրքը գրաւեց Մարքո Զանտոթի, իսկ երրորդ՝ հոլանտացի Սթիւն Տը Եոնկ:

Ընդհանուր դասաւորման մէջ իտալացի Մարիո Չիֆոլինի կը գրաւէ պարագուծի դիրքը, հետեւաբար կը հազնի վարդազոյ շալկիլը: Այսօր տեղի կ'ունենայ Բ. հանգրուանը՝ 225 քմ. Թերաչիւնայի Մատալուր: Նշենք, որ Իսալիոյ շրջավայրը ընդամենը 21 հանգրուան է (բացի բացման մրցումէն), 3707 քմ. երկարութեամբ: Անիկա կ'աւարտի 4 Յունիսի, Թորինո - Միլան մրցումով (198 քմ.): Միայն մէկ օր հանգիստի օր է՝ 25 Մայիսին: Մնացեալ բոլոր օրերուն մրցումները կը շարունակուին հ

